Jaargang 115. Zondag, 30 November 1856. No. 144.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant is verzonden *Bijblad* no. 30, inhoudende: *Verslag van de handelingen der Staten Generaal.*

NIEUWSTIJDINGEN.

JAPAN.

Het Keizerrijk Japan wordt geregeerd door een' erfelijken alleenheerscher, Koubo, Seogoun of Keizer genoemd. Zijn zetel is gevestigd te Jeddo, de hoofdstad des rijks, op het eiland Niphon. Doch behalve de Keizer, is er nog een ander persoon, die een buitengewoon groot aanzien geniet, de Daïri of het geestelijk opperhoofd van Japan, en tevens van de belijders der godsdienst van Sinto. Hij wordt als een God op aarde beschouwd. Alles wat hij aanraakt is heilig; hij sterft niet, maar vernieuwt van tijd tot tijd zijne ziel. Zijne familie sterft nimmer uit. De Daïri bewoont de stad Kio of Miyako, insgelijks op het eiland Niphon gelegen. Hij heeft aldaar een prachtig paleis; zijn hofstoet bestaat uit 2200 priesters, die in de 400 tempels dezer uitgestrekte stad de dienst moeten verrigten. Hij vertoont zijn gelaat nimmer aan het volk.

Den 1stsn Julij 1856 werd de Daïri ziek, den volgenden dag vond men zijn' toestand zeer bedenkelijk, en in den morgen van den 3den Julij scheen zijn einde nabij te zijn. Toen begaven zich de priesters naar de tempels en kondigden het volk aan, dat de Daïri zich in bettekking had gesteld met de zeven groote goden des hemels, en in den boezem van Ten Sio-Dai-Tsin, den opersten dezer goden, zijne ziel zou hernieuwen. Hierop werden er gebeden uitgesproken, en toen deze geëindigd waren, verklaarden de priesters, dat thans de toegang tot het paleis van den Daïri en de bezigtiging van het hoogvereerde geestelijk opperhoofd aan het volk vergund was. De menigte stroomde in digt opeen gedrongen hoopen naar het paleis. Daar lag de Daïri uitgestrekt op een praalbed, in een wit kleed; zijn gelaat was bedekt met een masker van gaas, dat de huid als een doorschijnend vernis overtoog. De priesters strooiden en brandden wierook en baden overluid. Den 5den Julij, te 9 uur in den morgen, gaf de Daïri den geest. Ten einde een bewijs van zijn overlijden te geven, hief de hoogepriester de armen van het lijk op, en kondigde toen aan, dat de ziel van den Daïri tot de onsterfelijke goden was gegaan, maar dat die spoedig terug zou keeren. De diepste stilte volgde. Na verloop van tien minuten, wierp de opperpriester een' grooten witten sluijer op het ligchaam van den Daïri, welken hij spoedig weder wegnam, en toen zag men op de plaats, waar kort te voren het lijk gelegen had, een wezen, geheel gelijk aan het vorige, vol leven en gezondheid. Het rigtte zich op, verliet het bed en begaf zich naar een altaar, van waar hij het volk zegende, 't welk luide vreugde- en jubelklanken aanhief. De priesters hadden op eene behendige wijze, in de plaats van het lijk van den Daïri, den persoon van zijn' zoon en erfgenaam gebragt. Deze kunstgreep, welke bij soortgelijke gelegenheid steeds herhaald wordt, is gemakkelijk uit te voeren, daar het praalbed op eene met tapijten behangen verhooging is geplaatst, en het geloof des volks onwankelbaar is. Het lijk van den overleden Daïri werd in den volgenden nacht door de priesters naar den tempel van Yeie gebragt en daar, nadat de tempeldeuren gesloten waren, verbrand. Degeen die het wagen zou daar binnen te dringen, zou, als schuldig aan tempelontwijding, leven verbrand worden. Den 7den Julij verliet de nieuwe Daïri zijn paleis, door al de priesters omgeven, en trok, gezeten in een' wagen met 100 schimmels bespannen, in plegtigen optogt door de voornaamste straten der stad. Al de bewoners wierpen zich voor hem neder en aanbaden hem als een' God. Alle werkzaamheden werden gestaakt, alle gevangenen ontslagen en alle criminele processen vernietigd.

Kio of Miyako is de tweede hoofdstad van Japan en telt 500,000 inwoners; zij ligt 200 kilometers van Jeddo, welke stad eene bevolking heeft van 1,500,000 zielen, en zoo groot is, dat het paleis des, Keizers een' omtrek heeft van 20 kilometers.

TURKIJE.

Het onverwachte ontslag van *Ali*-pacha, den nieuw benoemden Turkschen minister van buitenl. zaken, is nog een raadsel; men trekt daaruit echter het besluit, dat de moeijelijkheden in het Oosten niet zoo onbelangrijk zijn, als men na de ontvangst der jongste berigten meende.

De Fransche gezant bij de Porte moet dan ook met den Engelschen weder in onmin zijn. Het feit dat Engelsche oorlogsschepen na den 28sten October, den bij de verdragen bepaalden dag voor de sluiting der Turksche zeeëngten, ze doorgevaren zijn, en wel, naar men meent te weten, zonder eene bepaalde magtiging van de Porte, wordt als een heilloos antecedent beschouwd.

Men beweert zelfs dat een Amerikaansch fregat, op grond van het verlengd verblijf der Engelsche vloot in de Zwarte zee, voornemens was ook vrijen doortogt door de zeestraten te verlangen en dat het Russische eskader, hetwelk zich te Cherburg bevindt, hetzelfde voornemen had. Een en ander is vooralsnog niets meer dan een gerucht.

— Eene verschrikkelijke ramp heeft de stad Rhodus den 6den dezer getroffen, nadat zij drie weken te voren door eene aardbeving reeds zoo erg was geteisterd. Op gemelden dag is de bliksem geslagen in een kruidmagazijn dier stad en heeft 300,000 pond kruid in de lucht doen springen.

In het *Journal de Constantinople* van den 14den leest men de volgende bijzonderheden van deze ontzettende gebeurtenis:

»Op klokslag van vier uur hoorde men eene allergeweldigste uitbarsting, die de huizen deed waggelen; men meende dat het de schok eener nieuwe aardbeving was; dat was evenwel het geval niet, de bliksem was in het centrale kruidmagazijn geslagen, in de fraaije wijk der Ottomannen.

»Drie honderd huizen in de nabijheid van het kruidhuis zijn tot aan den grond vernietigd, de vermaarde Ridderstraat is grootendeels verwoest. Een groot gedeelte der torens en muren der vestingwerken, die aan de aardbeving van den 12den October tegenstand hadden geboden, dreigt ook in te storten. Meer dan duizend huizen der stand zijn derwijze gehavend, dat zij niet meer bewoond kunnen worden; in één woord, meer dan een derde deel der stad kan als een bouwval worden beschouwd.

»Onder de slagtoffers, die men op 1000 berekent, telt men meer vrouwen dan mannen, want de meeste mannen waren buitenshuis. Daarom ook is het cijfer der slagtoffers nog gering, als men het getal der vernielde huizen in aanmerking neemt.

»In verhouding tot de dooden, telt men weinig gekwetsten, en hun getal bedraagt slechts 200.

»Zeven of acht personen zijn levend van onder de puinhoopen te voorschijn gehaald en men hoopt hun leven te behouden. Buiten de stad heeft men, Goddank! geen dooden of gekwetsten te betreuren."

ITALIE.

Het Napelsche gouvernement heeft dezer dagen in eene circulaire aan zijne gezantschappen in het buitenland kennis van de vriendschapsbreuk met Engeland en Frankrijk gegeven. Dit stuk moet, naar hetgeen daaromtrent uit Weenen geschreven wordt, geheel in overeenstemming zijn met de onversaagde staatkunde die de Napelsche regering jegens de Westersche mogendheden tot hiertoe gevolgd heeft; zij vermeldt daarin het vertrek der Westersche gezantschappen, doch legt geene bezorgdheid deswege aan den dag, noch het voornemen om aan de verlangens van Frankrijk en Engeland te voldoen; alleen verklaart zij zich bereid, om de afgebroken vriendschapsbetrekking op den vroegeren voet te hervatten, zoodra dit met voeg zal knnnen geschieden.

De militaire toerustingen duren voort, en, naar men verzekert, heeft de regering besloten nog eenige nieuwe corpsen Zwitsers te organiseren.

— De Spaansche Koningin-moeder *Maria-Christina* is op hare reis naar Rome te Florence aangekomen. Vóór haar vertrek uit Marseille heeft zij gelegenheid gehad om een bedrag gelijkstaande met ongeveer 6 millioen francs te ontvangen, 't welk als achterstallige schuld uit Spanje ter harer beschikking was gesteld.

SPANJE.

Het berigt, dat de zonen van don *Carlos* terugkeeren en hunne titels en waardigheden weder verkrijgen zullen, verontrust de gemoederen niet weinig. Bij elke andere gelegenheid zou dit beter opgenomen zijn dan thans, nu een jammerlijk wantrouwen tegen het hof en zijne plannen onder alle standen heerscht, en men veel vrees voor de instandhouding der vertegenwoordigende regering koestert, welke nogtans in Spanje de eenige populaire mag genoemd worden, al mogen hare vijanden ook nog zoo het tegendeel beweren. De terugkeering der zonen van don *Carlos* zou eene hoogst onstaatkundige handeling wezen. Het enkele berigt daarvan heeft den ongunstigsten indruk veroorzaakt. — De herstelling zou bij decreet geschieden, terwijl nogtans de zaak van dien aard is, dat de Cortes daartoe regtens medewerken moeten. Door zulke inbreuken op de regten van het Parlement zouden de vrienden eener revolutie wel meer en meer in kracht moeten toenemen.

Ook het tegenwoordige ministrie *Narvaez* kan het met de Koningin en de hofpartij geheel niet vinden. In de laatste dagen vooral is de spanning tusschen den minister-president en de Koningin op den voorgrond getreden. De Koningin heeft geweigerd het besluit tot terugroeping van den gezant *Serrano* te onderteekenen, waarop het geheele kabinet had aangedrongen. Verder gelooft de hertog grond tot klagen te hebben in de aansporing die den bisschoppen gewordt om hen te bewegen tot protestatiën tegen de opheffing der demortisatie-wet op den voet als die heeft plaats gehad. Ook de bijeenroeping der Cortes blijft nog altijd een punt van verschil. Blijft het tegenwoordige ministerie nog eenigen tijd aan het roer van staat, dan zullen de Cortes wel spoedig weder bijeenkomen. Maar, zoo als de ondervinding leert, valt er van de toekomst van Spanje nooit veel met zekerheid te zeggen.

De *Gaceta* weerspreekt de tijding, dat de Engelsche gezant, lord *Howden*, inlichtingen zou gevraagd hebben aan het Spaansche gouvernement, omtrent het staatkundig programma van het kabinet.

Eene telegrafische depêche uit Madrid van den 24sten meldt, dat verscheidene magistraats-personen waren afgezet. De prijzen der levensmiddelen waren in Spanje steeds rijzende. De overheid had in Madrid verscheidene bewaarplaatsen van wapenen ontdekt en het daarin voorhanden in beslag genomen.

DUITSCHLAND.

Een dagblad bevat het belangrijk berigt, dat eerlang eene commissie van afgevaardigden uit alle Duitsche staten zal bijeenkomen, om over het vervaardigen van een algemeen wetboek van Duitsch handelsregt te beraadslagen, welk wetboek zoowel in alle Duitsche als Oostenrijksche staten van kracht zoude zijn. Het ontwerp waarover op dit oogenblik in Pruissen beraadslaagd wordt, zoude ten grondslag gelegd worden en de beraadslagingen zouden te Frankfort a/M. in het begin van Jan. 1857 een' aanvang nemen.

— De landdag van het hertogdom Anhalt-Bernburg heeft zijne werkzaamheden geëindigd, en — vreemd verschijnsel in de geschiedenis der beraadslagende vergaderingen — zijne eigene opheffing uitgesproken. De Anhalt-Bernburgsche stenden hebben namelijk besloten toe te treden tot de gemeenschappelijke constitutie, zoo als dle met het hertogdom Anhalt-Köthen is overeengekomen, en waarbij het constitutionnele stelsel wordt afgeschaft en de terugkeer tot den staat van zaken vóór 1848 is vastgesteld.

— Te Dresden is den 24sten Nov. in de Katholijke hofkerk het huwelijk van prinses *Anna* van Saksen met den erf-groothertog *Ferdinand* van Toskane kerkelijk ingezegend.

— Een zesjarig doofstom knaapje te Lötzen heeft, door de electromagnetische behandeling van dr. *Bambergen* te Berlijn, gedurende den tijd van drie maanden, het gebruik van het zintuig des gehoors verkregen en begint reeds te spreken.

ZWITSERLAND.

Zoo als men weet, heeft het Zwisersche bewind ten aanzien van de zaak van Neufchâtel met eenparige stemmen besloten, de invrijheidstelling der gevangenen zonder voorafgaande voorwaarden te weigeren, maar is het bereid onderhandelingen dienaangaande aan te knoopen en de betrekking van goede nabuurschap met Pruissen voort te zetten. Ofschoon het niet ontbreekt aan lieden die meer toegeefiijkheid van de zijde van het Zwitsersche bewind wenschelijk hadden geacht, erkent men echter tevens, dat het voor den bondsraad tegenover de door Pruissen aangenomene houding, moeijelijk was een ander besluit te nemen, daar de bevolking van Zwitserland, naijverig als zij is op hare onafhankelijkheid, het euvel zoude opnemen, voor de dreigende houding eener vreemde mogendheid te bukken. De waardigheid van het Zwitsersche bewind gedoogde het niet, eene amnestie te verleenen aan opstandelingen, niet uit vergevingsgezindheid, maar door hunne onschuld te erkennen. Buitendien is de weg opengelaten, om verdere onderhandelingen aan te knoopen, en het staat thans aan Pruissen om dit aanbod aan te nemen.

Ten aanzien van de zending van den generaal *Dufour* bij den Keizer der Franschen, waartoe de Bondsraad »zich ten gevolge eener bijzondere aanleiding genoopt had gezien," wordt medegedeeld, dat de instructie van den generaal hoofdzakelijk ten doel had, aan den Keizer de noodige inlichtingen te geven omtrent het aanhangige vraagstuk en omtrent de redenen die Zwitserland beletten om eene onvoorwaardelijke amnestie aan de gevangenen te schenken. Uit de laatste ontvangen berigten is af te leiden dat de zending van den generaal *Dufour* zonder vrucht voor Zwitserland gebleven is.

De verklaring van den bondsraad de gevangenen van Neufchatel niet onvoorwaardelijk te zullen vrijlaten, heeft in Berlijn nog al opzien gebaard. Men ziet daarom met gespannen verwachting uit naar de troonrede, die de Koning Zaturdag (heden) bij de opening van de Pruissische kamers zal houden, en die de hangende kwestie wel niet met stilzwijgen zal voorbijgaan. (Zie het telegrafisch berigt hierachter.

GROOT-BRITTANJE.

Aan de Engelsche regering is door den Griekschen gezant officiëel ingediend een document, bevattende een overzigt van den financiëlen en staatkundigen toestand van Griekenland, en waarin gematigdheid van den kant des bewinds toegezegd en de beschermende welwillendheid der Westersche mogendheden ingeroepen wordt tot bevestiging van den Griekschen troon.

De regering is overigens op dit oogenblik als overladen met staatszorgen van allerlei aard. De Perzische expeditie, de verwikkelingen met Mexico en Grenada, de breuk met Napels, de verkoeling in de alliantie met Frankrijk en die talrijke kwestiën die sedert het Parijsche vredestraktaat zijn ontstaan, dat, zou men denken, is eene lijst van onderwerpen die den geheelen tijd van het ministerie innemen. En toch houdt men al die moeijelijkheden met het buitenland voor weinig in vergelijking van die welke ontstaan uit de positie van lord *Palmerston* tegenover het parlement. Naar men wil moeten de talrijke ministerraden in de laatste dagen gehouden op deze zaak betrekking gehad hebben. Reeds wordt eene ministeriële crisis voorspeld, zoodra het parlement weder zal bijeengekomen zijn.

— De *Morning-Advertiser* houdt vol dat de Anglo-Fransche alliantie ten einde geloopen is, ofschoon in schijn nog be staande; dat de Fransche Keizer zich tegenover Rusland reeds sedert Maart l.l. aan banden gelegd heeft, en dat lord *Palmerston*, thans het gevoelen van genoemd blad toegedaan zijnde, namelijk dat de duur der alliantie afhangt van Frankrijks belang, de eenige man is die Keizer *Napoleon* zal beletten Engeland verder door het slijk te slepen.

— Blijkens eene bekend gemaakt officiele opgaaf der zeerampen gedurende het jaar 1855, hebben in onze wateren 1141 schepen in dat tijdvak schipbreuk geleden, waarvan 272 geheel zijn vergaan; onder deze 1141 waren 963 Britsche schepen, 11 koloniale en 116 vreemde; van deze gestrande of anderzins in nood verkeerd hebbende vaartuigen zijn 1388 personen gered geworden.

FRANKRIJK.

De vijandige houding die de Oostenrijksche, maar vooral de Engelsche drukpers tegen Frankrijk blijft aannemen, geeft wederom aan den *Constitutionnel* aanleiding om een artikel te wijden aan het betoog, dat die bladen misbruik maken van de vrijheid van drukpers en dat zij in geenen deele geacht moeten worden de tolken hunner regeringen te zijn, alhoewel hunne houding in staat is om de alliantie tusschen Frankrijk en Engeland te verzwakken. Dit artikel is het belangrijkste nieuws wat het buitenland voor heden oplevert. Wij deelen het daarom in zijn geheal mede:

»Wij betreuren het zeer te zien, hoe de Engelsche dagbladen tegenover Frankrijk eene beleedigende taal blijven voeren en zelfs geene bedreigingen ontzien om de moeijelijkheden van het oogenblik te vergrooten. Wij zijn sedert eenigen tijd voorbedachtelijk die onbegrijpelijke aanvallen met stilzwijgen voorbijgegaan; wij wilden ze door dit dagblad niet verder verbreiden, uit vrees dat wij voor den slechten indruk dien zij maken mede verantwoordelijk werden.

»Wanneer het waar is wat men ons zegt, dat de Engelsche pers ongestraft aan hare luimen kan toegeven, zonder dat het Engelsche volk zich daarover verontrust, dan is het in Frankrijk anders gesteld. In dit land valt het ons moeijelijk te begrijpen, dat men in een bevriend land zoozeer alle achting en bescheidenheid tegenover een geallieërden vergeten kan, wiens dapperheid, loijauteit en edelmoedige medewerking zoo dikwijls zijn geroemd geworden en die tot heden toe met stilzwijgen en loijaliteit antwoordde op datgene, wat men systhematische verongelijkingen en daarheen geworpene uitdagingen noemen kan. Met welk doel maakt men onophoudelijk beleedigende vergelijkingen tusschen de zeden en inrigtingen van beide volkeren, wrijft men in alles der regering des Keizers een zwarte vlek aan en tracht men de ministers die zijn vertrouwen bezitten, te doen vallen? Wonderlijk, de meesten van de dagbladen die zulke taal voeren, verkondigen desniettemin hunne sympathie voor de Fransche alliantie; zij verzekeren ons, dat geheime agenten van Rusland overal verbreid zijn, in Frankrijk zoowel als in Engeland, en zaaijen inmiddels zelven tweedragt en trachten de beide landen van elkander afkeerig te maken. Moge de Britsche pers dit toch bedenken, dat er iemand is op dit oogenblik, die er aan tornt om tusschen Frankrijk en zijn geallieërde verkoeling te brengen, een treurig gevoel en droevige herinneringen op te wekken, en dat die booze geest is — de Engelsche pers. De bladen uit de departementen leveren iederen dag het bewijs, hoe zeer die onophoudelijke beleedigingen de publieke opinie in geheel Frankrijk min gunstig stemmen. Wie heeft zich niet geërgerd die dezer dagen in den *Morning Post* de zonderlinge bewering las dat, zoo dikwijls Frankrijk zich van Engeland verwijderde zoo dikwijls het andere verbonden gezocht heeft, het steeds terstond is gestraft geworden? Dit dagblad toont ons uit het verleden, hoe die regeringen, die aan Engeland grond tot ontevredenheid gegeven hebben, gevallen zijn, hoe *Lodewijk Filips* uit dien hoofde als balling en vlugteling gestorven is.

»Op die wijze waagt de *Morning-Post* het haar land aan te klagen, dat het in ons vaderland onrust en revoluties verwekt heeft ten gunste van Engelsche belangen. Maar zulke schrikaanjagende mededeelingen missen haar doel, men weet dat, men moet Frankrijk weinig kennen zoo men daartoe zijne toevlugt neemt. De les uit de geschiedenis die de *Morning Post* ons heeft willen geven heeft op ons juist eene tegenovergestelde uitwerking gehad als daarmede bedoeld werd. Het jongste artikel der *Times* en de veelbeteekenende rol, waarop dit blad voor zijn land in de aangelegenheden van het Oosten aanspraak maakt, zulke aanmatigende woorden klinken slecht in de ooren van eene verbondene natie.

»Zonderling! De Oostenrijksche dagbladen hebben dezelfde houding aangenomen; het is een volslagen veldtogt, die gemeenschappelijk geschiedt. Heeft niet een geacht Weener blad ons durven zeggen, dat de aangelegenheden van Bolgrad niets dan een voorwendsel zijn, maar dat het in werkelijkheid om eene vernedering van Frankrijk te doen is? Frankrijk, zegt het, is te hoog gestegen, het is uit den Oosterschen oorlog met al te veel roem te voorschijn getreden; het zal noodig zijn dat overwigt te verminderen, dat het Parijsche verdrag van Frankrijk gegeven heeft. Dit is het thema 't welk men zich veroorlooft naar welbehagen in de Oostenrijksche bladen uit te werken.

»Wij stellen natuurlijk de regeringen niet verantwoordelijk voor deze uitingen harer politiek, gelijk men ook de regering des Keizers niet verantwoordelijk stellen kan voor datgene wat de verschillende organen der Fransche pers openbaren.

»De Engelsche en Oostenrijksche dagbladen zeggen ons om strijd, dat de Fransche dagbladen geheel geene vrijheid genieten: dat hunne artikels aan eene voorafgaande censuur onderworpen zijn; dat niet daarin geopenbaard wordt, wat die censuur niet veroorloofd heeft. Dit is zoo niet; de buitenlandsche pers misleidt het publiek of zij misleidt zich zelve op dit punt. De dagbladen zijn in Frankrijk niet aan censuur onderhevig, zij deelen hunne artikels aan geene agenten der staatsmagt mede. De minister van binnenl. zaken oefent geen anderen invloed op de politieke journalen uit, dan die welke de wet hem verleent en die hierin bestaat, hen te waarschuwen wanneer zij een grondslag der constitutie of van den staat aangrijpen. De polemiek, welke verschillende Fransche dagbladen over de aangelegenheden van het Oosten gevoerd hebben, is daarom geheel vrij geweest.

»Maar men moet niet naar het allarm 't welk de buitenlandsche dagbladen maken, de wezenlijke bedoelingen der regeringen afmeten en den stand hunner betrekkingen beoordeelen. Deze hebben den wensch om vereenigd te blijven en den vrede van Europa te bevestigen. Naar dit doel streven zij bovenal en wij hopen, dat de wereld spoedig het bewijs zal zien van den verstandigen en verzoenenden geest die haar bezielt."

Het artikel van den *Constitutionnel* heeft te Parijs grooten indruk gemaakt, daar sommigen er de nabijzijnde ontbinding der Fransch-Engelsche alliantie in meenen te zien, en oordeelen dat om geene andere reden zoo veel kan worden gesproken over de aanvallen tegen Frankrijk, dan omdat men de openbare meening op het verbreken van het verbond wil voorbereiden. Ook op de beurs was de indruk van het artikel niet gunstig.

Ook het dagblad *le Nord* vestigt in een breedvoerig betoog de aandacht op den steeds hooger en hooger wordenden toon van die Engelsche dagbladen, welke meer bepaald de roeping hebben om het algemeen bekend te maken met de beginselen van lord *Palmerston*. Volgens *le Nord*, is het thans duidelijk, dat Engeland zich sterk genoeg gevoelt om het masker

af te werpen. Het beveelt in Konstantinopel, waar het zich feitelijk in de plaats stelt van den Sultan; het slaat de raadgevingen van Frankrijk, zijn geallieërde, in den wind; wijst de tusschenkomst van die mogendheid in het geschil met Perzië met hooghartigheid van de hand,„ en drijft zelfs de stoutheid zoover van te dreigen, als Keizer *Napoleon* niet overgaat tot het afzetten van Fransche bewindslieden die aan Brittanje mishagen.

De reden van deze heftigheid moet, naar luid van *le Nord*, worden gezocht in de vernietiging van de Russische marine in de Zwarte zee. » Frankrijk oogst thans wat het gezaaid heeft. Naast en met Engeland heeft het medegewerkt tot het vernielen van eene scheepsmagt, die met de Fransche noodig was tot het tegengaan van de al te groote uitbreiding der Britsche heerschappij ter zee."

Ten slotte wordt in *le Nord* Oostenrijk zeer hevig aangevallen, omdat het, na gedurende den oorlog niet te hebben geleden, optreedt als een handlanger van Engeland, terwijl Rusland en Frankrijk behoefte hebben aan rust en verademing. » Eenmaal zal echter Europa oordeelen en zal Oostenrijk de nadeelen ondervinden van de afhankelijke houding, welke het thans ten behoeve van Engeland heeft aangenomen."

—Nopens de bijeenroeping van het congres te Parijs verneemt men heden niets nieuws. Men blijft evenwel van oordeel dat dit het eenige middel zal zijn om een einde te maken aan de vele verwikkelingen die zich nog steeds sedert het sluiten van het vredestractaat voordoen.

Er is te Parijs een gerucht in omloop, dat graaf *Walewski* als minister van buitenl. zaken zal aftreden en door den heer *de Thouvenel*, den gezant te Konstantinopel, worden vervangen De heer *Fould* zou, volgens hetzelfde gerucht, minister van financiën worden

— Het naar de Middellandsche zee bestemde en thans te Cherburg liggende Russische eskader onder den schout-bij-nacht *Behrens* voert 2488 man aan boord, waaronder 1 schout-bij-nacht, 9 staf-officieren, 91 hoofd-officieren, 24 garde-marins, 36 kadetten, enz.

Den 3den December zal er op de Tuileriën een groot feest worden gegeven ter eere der zich te Parijs bevindende officieren van het Russische eskader. L.l. Zondag gaven de officieren van de verschillende corpsen der land- en zeemagt te Cherburg den Russische officieren een bal op het stadshuis.

— Dingsdag is voor de Parijsche regtbank de zaak behandeld van het dagblad *l'Univers* tegen den boekhandelaar *Dentu*, den uitgever van het werk: *de Univers door zich zelven veroordeeld.* Terwijl de voorzitter bezig was met het doen der gebruikelijke vragen, is een geestelijke ter teregtzitting verschenen, die heeft verklaard te zijn de abt *Cognat* en zich heeft aangemeld als de schrijver van het bewuste werk. De verdere behandeling is daarop uitgesteld tot den 16den Dec. en de gérant van *l'Univers* heeft zich het regt voorbehouden om te onderzoeken, of hij de regtsvordering zal voortzetten tegen den heer *Dentu*, of wel tegen dien boekhandelaar en den abt *Cognat*, gewezen bestuurder van *l'Ami de la Réligion.*

BELGIE.

De beraadslagingen over het adres van antwoord op de troonrede in de Kamer der vertegenwoordigers blijven voortdurend merkwaardige commentariën opleveren over de groote vraag of de geestelijkheid in België het hooger onderwijs aldaar beheerschen zal. In de zitting van den 25sten was het vooral de heer *de Brouckère* die *tegen* de redactie van de paragraaf over het hooger onderwijs heeft gesproken. Hij heeft erkend, dat alle redeneringen wel niet zouden verhinderen, dat de vergadering die redactie aannam; want hoe meer men er tegen spreekt des te meer zal de meerderheid de aanneming verlangen. Spr. echter wilde daarom niet afzien van het woord te voeren, omdat men niet genoegzaam op kan komen tegen de bewering, die door de clericalen door het land wordt verspreid, dat de liberalen den ondergang willen van het Katholicisme. Hij heeft zijn leedwezen betuigd over de beide bisschoppelijke brieven, en dat de regering, die niet in den *Moniteur* heeft afgekeurd. Wat de strijd der kerk tegen de hoogescholen betreft, die is zeer natuurlijk. Eerst heeft men tegen de lagere scholen geijverd, tot dat eene wet die aangelegenheid geregeld had; toen heeft men het harnas tegen de middelbare scholen aangetogen, maar de conventie van Antwerpen is tusschenbeide gekomen; thans schiet er niet anders over dan de hoogescholen aan te randen! Maar verdienen die de afkeuring? Spr. heeft doen uitkomen, dat men niet moet vergeten, dat als er geene oppositie meer was in de kamers, de studenten oppositie zouden maken, omdat die daaraan behoefte hebben. Maar daarom ook heeft men niet zoozeer te vreezen voor den indruk, die de leerstellingen van enkele hoogleeraren zullen maken. Ten bewijze wijst spr. er op, dat zoovele vrome mannen, uit de akademiën van het koningrijk der Nederlanden zijn voortgekomen, waar in der tijd heel andere zaken nog geleerd werden dan te Gend. Hij moge persoonlijk afkeuren wat hoogleeraren soms verkondigen, de regering heeft geen regt hier tusschen beiden te treden. Ware *Montesquieu* thans hoogleeraar te Gend, hem zou dan het lot moeten treffen, dat de minister den heer *Laurent* heeft aangedaan, en zijn *Esprit des Lois* ware dan misschien nooit verschenen.

Nadat nog de heer *Deschamps* vóór en de heer *Decaux* tegen de paragraaf had gesproken is ook de gemelde zitting gesloten. zonder dat het nog tot eene stemming is gekomen.

Uit de door den minister van binnenlandsche zaken overgelegde bescheiden blijkt: dat het getal kweekelingen aan de Gentsche hoogeschool 291, en dus vergeleken bij het vorige jaar met 19 verminderd is; dat de Luiksche hoogeschool 553 studenten, d. i. 44 meer dan 1855, telt; dat de vrije universiteit van Brussel 367 kweekelingen heeft, of 26 meer dan ten vorigen jare; en dat op de Katholijke hoogeschool te Leuven 638 jongelingen of 7 meer dan in 1855, onderwijs genieten. Men ziet dus dat ten gevolge der mandementen het cijfer der studenten aan de Gentsche hoogeschool zeer weinig is verminderd, en dat dit resultaat in ruime mate wordt opgewogen door de vermeerdering der inschrijvingen te Brussel.

— Aan de kamer van volksvertegenwoordigers is thans de wet voorgedragen tot vaststelling der middelen ter goedmaking der staatsuitgaven over het jaar 1857. Daarbij wordt de gezamenlijke opbrengst dier middelen geraamd op 138,354,990 francs, dat is 927,609 fr. meer dan het totaal der voor 1857 bewilligde en nog voor te dragen uitgaven.

Onder de middelen is eene som van 23,500,000 fr. als vermoedelijke opbrengst der staats-spoorwegdienst uitgetrokken.

Verder behelst deze voordragt een artikel tot afschaffing der in 1849 gemaakte wetsbepaling, waarbij de jaarwedde van alle ambtenaren, die volgens de wet van 1844 aanspraak op pensioen kunnen krijgen, aan eene korting van één per cent ten voordeele der schatkist onderworpen is.

In de toelichtende memorie wordt aangevoerd, dat die bepaling, waarvan nu de afschaffing voorgesteld wordt, in der tijd alleen als een tijdelijke maatregel tot stijving der schatkist voorgedragen en aangenomen is, terwijl alleen de dringende behoefte der schatkist de wetgevende magt kon doen besluiten om heen te stappen over de bedenking, dat het pensioen der staats-ambtenaren eene verschuldigde belooning voor bewezen diensten was, en dat het eigenlijk niet met de billijkheid strookte van hen zelven eene bijdrage tot die belooning te vergen.

— Het ministerie van justitie heeft eene aanschrijving gerigt aan de procureurs-generaal, waarin zij opmerkzaam worden gemaakt op het verkeerde en nadeelige van de gewoonte om bij openlijke veilingen strijkgeld of sterken drank aan de bieders uit te loven. Zij worden verder uitgenoodigd om die gewoonte te weren en de algemeene afschaffing daarvan door hunnen invloed bij de notarissen en bij het publiek te bevorderen.

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 27 November.

Het ingekomen wetsontwerp strekkende *tot aanmoediging van den invoer van granen en andere levensmiddelen*, is van den volgenden inhoud:

Alzoo wij in overweging genomen hebben, dat de bijzondere maatregelen, in naburige staten genomen, ten einde aldaar den invoer van granen en andere levensmiddelen te begunstigen, tot dusverre niet algemeen zijn opgeheven;

Gelet op de wet van den 25sten December 1855 (*St.bl.* no. 180), tot aanmoediging van den invoer van granen en andere levensmiddelen, — enz.

Art. 1. De bepalingen der wet van den 25sten December 1855 (*St.bl.* no. 180) worden bestendigd tot op den 31sten December 1857.

Art. 2. De bovenstaande bepaling treedt in werking op den 1sten Januarij 1857.

— De minister van binnenl. zaken, eene nadere mededeeling ontvangen hebbende van de Britsche regering betrekkelijk den door haar ook voor buitenlandsche bouwkundigen geopenden wedstrijd voor het leveren van plannen ten behoeve van de binnen Londen op te rigten gouvernements-gebouwen, heeft bekend gemaakt, dat de termijn voor de indiening, in plaats van op den 20sten Maart, zoo als aanvankelijk was aangekondigd, thans is bepaald op den 4den April e.k.

— Dezer dagen is het gerucht verspreid, dat met den 1sten Januarij aanst. eene belangrijke uitbreiding aan het bestuur der posterijen zoude worden gegeven, met eene daarmede in verband staande bevordering van ambtenaren. Het is gebleken, dat dit gerucht ten eenenmale van grond ontbloot is.

— Woensdag zijn de najaarsvergaderingen der synodale commissie gesloten, en hebben vele leden de residentie verlaten.

— De oppositie-leden der kamer in het groothertogdom Luxemburg hebben aan prins *Hendrik* der Nederlanden, stadhouder van den Koning-groothertog, het volgende protest ingediend:

» Doorluchtige heer!

» Op het oogenblik dat wij, ten gevolge van de sluiting der gewone zitting van 1856, ons huiswaarts begeven, en lettende op de zwaarwigtige omstandigheden waarin het land verkeert, achten wij het onzen pligt, ons tot U. K. H. te wenden, om eerbiediglijk te protesteren tegen de verkeerde en ongrondwettige uitleggingen van de besluiten der kamer, zooals zij voorkomen in de circulaire van den 12den November, opgenomen in den *Mémorial* en voorzien van de onderteekening der vijf algemeene administrateuren (*ministers*).

» Met denzelfden eerbied protesteren wij tegen de aanvallen en tegen de pogingen om ons in minachting te brengen, waaraan wij ten doel stonden, en meer bijzonder tegen dat betreurenswaardig middel van verdediging van een ministerie, dat, door de kamer veroordeeld, de reinheid onzer inzigten en onzer stemmingen verdenkt en vervalscht.

» Insgelijks protesteren wij tegen de vooronderstelling, dat de kamer het onderzoek heeft geweigerd van het wetsontwerp tot grondwetsherziening; de kamer is ten onregte betigt, dat in het door haar genomen besluit die weigering lag opgesloten; geene handeling der kamer kan het regt geven tot het aannemen dezer volkomen ongegronde onderstelling. Verre werpen wij van ons af de pogingen der regering, om zulk eene betigting als waar te doen ingang vinden.

» Eindelijk protesteren wij tegen het aan de kamer gedane verwijt, den persoon van U. K. H. regtstreeks in de zaak betrokken te hebben, en niet genoeg kunnen wij die snoode taktiek laken, die onophoudelijk er naar streeft de onschendbare kroon te ontblooten, om de handelingen der kamer in opspraak te brengen.

» Door het aannemen van het adres heeft de kamer een stelsel willen veroordeelen, dat ten doel heeft de vernietiging onzer grondwettige vrijheden, en eene afkeurende stem willen uitspreken over de verantwoordelijke regeringspersonen, die als verdedigers van dat stelsel zijn opgetreden. Door het vervullen van ons mandaat en door onze handelingen hebben wij de tractaten en de regten en privilegiën van het doorluchtig Huis van Oranje niet miskend, die wij met de vrije instellingen volkomen bestaanbaar achten.

» Wij verzekeren dat wij, gedurende den loop der gehouden beraadslagingen, geen andere drijfveer hebben gehad dan onze eigene overtuiging en onze gehechtheid aan de welbegrepen belangen van de kroon en van het land.

» Wij zijn; enz.

» De tegenwoordig zijnde afgevaardigden."
(*Volgen de onderteekeningen.*)

AMSTERDAM, 27 November.

De plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt heeft haar ontslag aan het gemeente-bestuur ingezonden.

— Uit Amersfoort schrijft men van den 24sten: » In den afgeloopen nacht is zekere *Teunis van Eck*, beschuldigd van diefstal, en die reeds de helft van zijnen 40jarigen leeftijd in tuchthuizen heeft doorgebragt, uit de gevangenis te dezer stede ontvlugt, door zich langs de aangeknoopte repen van zijn bedlaken neder te laten van uit een naar gissing 50 voet hoog muurgat."

— Uit Keulen wordt gemeld, dat aldaar dezer dagen een aantal Noord-Hollandsche botboeren niet weinig opzien hebben gebaard. Deze nijvere handelaars hadden zich met hunne volgeladen kruiwagentjes langs den Rijn-spoorweg naar het grijze *Colonia Agrippina* begeven, en daar de straten doorkruist, even als te Amsterdam hun » bot! bot!" door de lucht doende weêrgalmen. De verrassing der Keulenaren was onbeschrijfelijk, de nieuwsgierigheid der bevolking om die vreemde bezoekers te zien, werd elk oogenblik grooter, en tevens werd de kooplust opgewekt, zoodat de waar, hoe aanzienlijk in hoeveelheid ook, zeer spoedig was uitverkocht, en naar wij vooronderstellen tot zulke prijzen, dat de boeren hunne reiskosten wel op de Keulsche vischliefhebbers zullen hebben verhaald. (*Amst. Ct.*)

GRONINGEN, 29 November.

Bij het ter perse leggen dezer was de Hollandsche post nog niet aangekomen. Die vertraging wordt veroorzaakt door de vele sneeuw tusschen Utrecht en Zwolle gevallen.

— Waren bij de vorige verkiezing voor leden van de kamer van koophandel van de 675 kiezers slechts 62 kiesgeregtigden opgekomen, bij de heden plaats gehad hebbende stemming van een lid in die kamer, in plaats van den heer H. B. ONNES, was de opkomst nog trager, daar er nu slechts 53 kiezers, en alzoo nog geen twaalfde deel aan de stemming hebben deelgenomen. Van deze 53 briefjes was één van onwaarde verklaard, zoodat de volstrekte meerderheid was 27. De stemmen waren verdeeld als volgt: de heeren A. VAN CALCAR 26, J. GORTER 11, L. DE JAGER 4, P. H. N. VAN WERMESKERKEN, JACOB MESDAG, REMKO TONKES en J. C. DE MOL MONCOURT ieder 2, en D. VAN HOUTEN, D. L. OUTS en ELSINGA ieder 1 stem. Geen der genoemde personen heeft dus de volstrekte meerderheid bekomen. Er zal alzoo al weder eene herstemming plaats hebben en wel tusschen de twee eerstgenoemde heeren.

— Wij vernemen dat ook het orgel in de Akerk het volgende jaar belangrijke herstellingen zal ondergaan, en dat er nieuwe registers zullen worden bijgevoegd; welke de kracht en volheid van het geluid aanmerkelijk zullen vergrooten. De heeren VAN OECKELEN en ZONEN hebben dit werk aangenomen, zoodat men mag verwachten, dat dit voortreffelijk zal worden ten uitvoer gebragt.

— Naar wij vernemen, had heden morgen in eene voor deze regtbank aanhangige procedure een opmerkelijk getuigenverhoor plaats ter constatering van eene geposeerde daadzaak van verjaring voorafgaande aan de invoering van het Wetboek Napoleon (zijnde den 1sten Maart 1811). Vijf getuigen waren tot dat einde opgeroepen, van welke 4 waren opgekomen, als zijnde een uit hoofde van ziekte verhinderd, en is betrekkelijk een zesde een verzoek gedaan, om uit hoofde van haren 93jarigen ouderdom in hare woning te mogen worden gehoord. De vier opgekomenen hadden te zamen den ouderdom van 307 jaren.

— Bij kon. besluit van den 22sten zijn pensioenen verleend aan J. EVERS, ontvanger der directe belastingen en aceijnsen te Sappemeer, van *f* 610, en aan G. D. GARRELTS, commies der 1ste klasse bij 's rijks belastingen te Oude Pekela, van *f* 418.

— In de op gisteren gehouden vergadering van den raad der gemeente *Winschoten* is de door burgemeester en wethouders gedane uitbesteding der school, bestemd voor plaatselijk gymnasium, met algemeene stemmen goedgekeurd.

De plaats waar deze school, die tegen den 1sten Mei aanstaande voltooid moet zijn, zal worden gebouwd, is gelegen in de Langestraat en alzoo in eene der belangrijkste straten die Winschoten bezit, naast de behuizing van den heer oud-burgemeester E. POST, wiens aanzienlijke heeren behuizing voor den rector der inrigting is bestemd, — een en ander daartoe door de gemeente aangekocht.

Deze school wordt voor de verschillende vakken die aan het gymnasium worden gegeven, allerdoelmatigst ingerigt, zoodat men met grond mag verwachten, dat deze inrigting steeds in bloei zal toenemen.

— Door den arbeider EVERT BOERSEMA, onder *Grijpskerk*, zou een met hagel geladen geweer worden gelost. In plaats dat het schot gelukte, borst het geweer, en de ongelukkige arbeider werd daarbij aan de eene hand zoo er gekwetst, dat er vrees bestaat dat de geheele hand zal moeten worden afgezet. Treurig vooruitzigt voorwaar voor den anders vlijtigen en oppassenden man, die zich nu geheel en al met zijne vrouw en kinderen aan kommer en ellende ten prooi ziet gegeven, wanneer goede menschen hem en de zijnen niet te hulp komen.

— Bij den landbouwer H. H. UITERDIJK, op de *Waarden*, gemeente *Grijpskerk*, bevond de rijks-veearts BILLROTH twee beste paarden die aan den kwaden en ongeneeslijken droes leden. Ze zijn eergisteren den 27sten dezer op last van den burgemeester van Grijpskerk gedood, en werd bij de opening daarvan bevonden, dat die paarden in een vrij ver gevorderden graad aan genoemde ziekte hadden geleden. De dieren zijn met huid en al begraven.

AANBESTEDING.

GRONINGEN, 28 November. Heden morgen had aan het gouvernementshuis de aanbesteding plaats van het onderhouden der dijken achter en boven het Klooster Ter Apel, alsmede van de kade van af de linie van Abeltjeshuis tot aan de redoute Bakoven, nabij de Bourtange, met de daarin gelegen duikers en verdere aanhooren; in twee perceelen, van Jan. 1857 tot ult. Dec. 1859. Op het 1ste perceel was ingeschreven door B. NIEUWENHUIS, per jaar voor *f* 278; A. H. KUIPERS, *f* 250; P. J. WESTING, *f* 193,50; W. E. DUIN, *f* 129,50; allen wonende te Ter Apel, gem. Vlagtwedde. Op het tweede perceel was ingeschreven door H. v. LENING, per jaar voor *f* 109; H. D. BOS, *f* 82; H. HERES, *f* 74; H. WEBEL, *f* 64 en J. J. VENEMA, *f* 59; allen wonende te Bourtange.

KUNSTNIEUWS.

(*Ingezonden.*)

Wij vermeenen het kunstminnend publiek opmerkzaam te moeten maken op het concert van den heer M. HAGEMAN, hetwelk Dingsdag den 2den December e.k. zal plaats hebben. Het programma van dat concert is zoodanig, dat men, in aanmerking genomen de hoogst verdienstelijke talenten van den concertgever, een hoogst genotvollen avond mag verwachten. Twee voortreffelijke concerten, het een het 2de van MENDELSSOHN BARTHOLDY, het andere van HERZ, voor piano, zullen met orchest door den concertgever worden uitgevoerd, benevens het beroemde 8ste concert van SPOHR, voor viool, ook met orchest. De keuze van die stukken is loffelijk. Twee kooren van de Liedertafel en een zoo goed mogelijk bezet orchest zullen dit concert opluisteren.

Mogen onze ingezetenen door een talrijk bezoek toonen dat zij werkelijk belang stellen in wezenlijk voortreffelijke muzijk en in het bezit binnen onze muren van een wezenlijk talentvollen kunstenaar.

KERKNIEUWS.

Bij kon. besluit van den 18den zijn goedgekeurd de beroepingen van predikanten bij de Herv. gemeenten, van Wichmond, op P. MOLL, kandidaat; van Eenum, op W. G. SMIDT RINSMA, kandidaat; van Nes en Wierum, op A. M. BOKMA DE BOER, te Langweer; en van Lange Zwaag c. a., op A. K. BROUWER HUISINGA, pred. te Donkerbroek c. a.

— Ds. RUIJSCH te Ommen heeft voor het beroep naar Garijp bedankt; — ds. FELIX te Heeg voor dat naar Hellevoetsluis, alsook voor dat naar Stedum.

(*Ingezonden.*)

Bij de gegoede leden der Hervormde gemeente ter dezer stede is dezer dagen eene circulaire rondgebragt van den kerkeraad, om op te wekken tot het inschrijven van jaarlijksche bijdragen, ter verkrijging van een fonds waaruit katechiseermeesters zullen bezoldigd worden, die zich bezig houden met het bepaald bezoeken der armen aan hunne woningen en het houden der daaruit voortvloeijende katechisatiën. — Op dat stuk en het daarin voorgedragene plan mag de aandacht wel worden gevestigd. — Men mag zich van een slagen ten deze de rijkste vruchten tot heil der gemeente beloven. Hoe langer hoe meer wordt het als eene uitgemaakte zaak aangezien dat, wil men het pauperisme doelmatig bestrijden, men niet alleen de uitwerkselen moet wegnemen, maar zoo mogelijk de zaak in den hartader aantasten. Die hartader is zedeloosheid, voortgevloeid uit gemis aan Godsdienst. Iedere poging tot genezing van dit gebrek verdient aanbeveling; maar weinige pogingen meer dan deze. — Zoekt den armen op! Spreekt hem toe! Gij toont hem eene belangstelling waarvoor hij eene andere klasse dan de zijne niet vatbaar acht. Maar waar uit den boezem der gemeente eene opzettelijke inrigting daarvoor zal zijn uitgegaan, waar die bezoeken en dat toespreken het leven is der daarmede bezige personen, waar deze het licht en den troost en de kracht van godsdienstige beginselen, van geloof en liefde aan de armen zullen kunnen brengen, daar zullen uwe armenscholen beter en doelmatiger worden bezocht, uwe zondagsscholen niet meer zoo ledig zijn, uwe kluft-katechisatiën vele bezoekers tellen, uwe kluft-bijbellezingen de geestelijke behoeften bij de mingegoeden leeren kennen en bevredigen en menig Heiden onder Christelijken naam levende, een waarachtig Christen worden. — Hervormde gemeenteleden! Zulk eene inrigting, — zoo als het behoort van uwe kerkelijke inrigting uitgegaan, — ontbreekt tot nog toe. Er wordt eene poging aangewend in de genoemde circulaire om die daar te stellen. Dat zij niet vruchteloos zij! — Het is het groote werk der *inwendige zending*, waartoe gij geroepen wordt uwe jaarlijksche, of ook wel uwe bijzondere bijdrage te geven. — Reeds is er door eenen ongenoemde, terstond eene bijdrage geleverd van *f* 50,00. Hij toonde den geest en het wijdstrekkende nut dezer zaak te doorzien. Moge zijne daad navolging vinden en uw nakroost zich nog verheugen over der ouderen Christelijke wijsheid en liefde.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

BERLIJN, 29 November.

De Koning heeft heden de zittingen van de Pruissische wetgevende vergadering in persoon geopend. Ten opzigte van de verwikkelingen omtrent Neufchâtel heeft Z. M. verklaard, dat Pruissen zijne regten op Neufchâtel zal laten varen, maar alleen op voorwaarde dat de gevangen genomene Koningsgezinden worden ontslagen. Zoo de Zwitsersche bondsraad hieraan niet wil voldoen, zal Pruissen de groote mogendheden uitnoodigen om op grond van het Londensche protocol zoodanige maatregelen te nemen, als noodig zullen worden geacht om de regten van Pruissen op voornoemd vorstendom te herstellen.

's GRAVENHAGE, 29 November.

In de zitting der Tweede Kamer is eindelijk hoofdstuk IV der staatsbegrooting (*Justitie*) in stemming gekomen en met 41 tegen 25 stemmen *aangenomen.*

De beraadslagingen over hoofdstuk V (*binnenl. zaken*) hebben daarop een aanvang genomen.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 29 *November.*

NEDERLAND Werk. Schuld	à 2¼	pCt.	63.
Dito Dito	» 3	»	75.
Dito Dito	» 4	»	94$\frac{3}{16}$.
OOSTENRIJK Metalliek	» 5	»	74.
Dito 1851 en 1852	» 2½	»	38½.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	82¾.
Dito Nation. Metall	» 5	»	75$\frac{1}{16}$.
SPANJE Onbep. St.	» 1¼	»	23$\frac{3}{16}$.
Dito Binnenl	» 3	»	37⅛.
PORTUGAL	» 3	»	44¾.
RUSLAND Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	103.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	102.
Dito bij *Hope*	» 4	»	—
Dito bij *Stieglitz*	» 4	»	—
N. Leening van 1855 bij *Stieglitz*, 5de serie	» 5	»	—
Dito 6de serie	» 5	»	94$\frac{13}{16}$.

LONDEN, 29 *November.* Consols 94⅝.

PARIJS, 29 *November.* Fransche 3 pCt. 68.75.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 26 Nov., *Wolthekker* Elisab. Ruardi, Hammerfest; *de Winter* Catharina, Newc.

HELVOET 26 Nov., *van der Burg* Willem III, Texel.

VLISSINGEN 24 Nov., *Lösschen* Henrica, Buenos Ayros.

BATAVIA vóór 7 Oct., *Grivel* Nehalennia, *Gorter* Johanna Maria Christina, *Hazewinkel* Admiraal Piet Hein, *Biesthorst* Anjer, *Rollman* Cornelis Houtman, *van der Flas* Nederland en Oranje, *van der Putte* Maria Elisa, *de Winter* Staatsraad Commissaris van Ewijck, *Boysen* Goede Verwachting en *Postma* Oost-India Paket, Amsterdam; *v. Marle* Amalia Augusta en *Overgaauw* Johanna Maria, Rott.; *Poestkoke* Baltimore, Manilla; *Burggraaf* Gesina, Hong Kong; *Beck Wzn.* Anna Powlona, Singapore; *van Wijngaarden* Rembrandt van Rhijn, Rio de Janeiro; *van Loenen* Henriëtte, Glasgow.

KONSTANTINOPEL 19 Nov., *de Jonge* Goede Verwachting, Amst.

Bij GIBRALTAR 8 Nov., *Tjebbes* Marianne, v. Genua n. Bat.

SANTANDER 19 Nov., *Goosens* Geertruida, Marseille.

Op de LOIRE 23 Nov., *Jongebloed* Maria, Memel.
LONDEN 23 Nov., *Vosman* Wilmina, Petersburg.
PORTSMOUTH 23 Nov., *de Jonge* Annechiena, Petersburg.
Bij PORTLAND 21 Nov., *Eilts* Jantje Eikema, v. Milasso n. Rott.; 23 *v. d. Laan* Tweelingen, v. Riga n. Toulon.
FALMOUTH 23 Nov., *Jansen* Catharina, Galats.
LIVERPOOL 22 Nov., *Hofkamp* Hortense, Antwerpen.
HULL 22 Nov., *Joosten* Neptunus, Nerva.
HAMBURG 24 Nov., *van der Woude* Annegiena, Londen.
BREMERHAVEN 23 Nov., *de Vries* Vijf Gezusters, 24 *v. d. Meulen* Nooit Gedacht, *Pauls* Margaretha en *Albers* Hosianna, Amst.; *de Jonge* Alida Gesina, Groningen.
CUXHAVEN 25 Nov., ... Jantina, Newc.; *Kuiper* Triton, Boness; *Lenger* Elisabeth, Amst.
TRAVEMUNDE 25 Nov., *Datema* Margar. Henderika, Antwerpen.
GOTHENBURG 20 Nov., *Klein* Pietesdina Marchina, Stettin.
THISTED 21 Nov., *Jager* Zwaantje Elisabeth, Noorwegen.
FREDERIKSHAVEN 17 Nov., *van Peer* Aukje, v. Randers n. Holl.

Vertrokken.

AMSTERDAM 26 Nov., *Buijs Jr.* Louisa en *Grim* Amphitrite Bat.; — 27 *Vos van Marken* Jacob Roggeveen, Sydney.
TEXEL 26 Nov., *Paulsen* Minerva en *Fisscher* Fortuna, Newc.
LISSABON 9 Nov., *Scharpbier* Alberdina, Rio Grande.
QUEENSTOWN 22 Nov., *Breeland* Lamiena Arentina, Liverpool.
HOOKSIEL 22 Nov., *Lukkien* Hendrika Jeltina, Amst.
BOLDERAA 20 Nov., *Garrels* Comitas en *Vos* Crescendo, Elseneur; *Bakker* Frouwina, Londen; — 21 *Kramer* Catharina, Engeland.
GOTHENBURG 14 Nov., *Lodewijks* Anna, Bremen.
DANTZIG 21 Nov., *Vlas* Marianne, Londen.

In lading.

NEWYORK 12 Nov., *Visser* Fosca Helena, Amst.
NORTH SHIELDS 22 Nov., *de Groot* Jacoba Johanna, Lissabon.
STOCKHOLM 19 Nov., *Breeland* Gesina Hinderika, Middell. zee; *Thaden* Anke Berg, Engeland.

Zeilklaar.

PATRAS 11 Nov., *Sap* Joanna Jacoba, Falmouth.
GIBRALTAR 15 Nov., *den Breems* Kooph. en Zeevaart, Villanova.
LONDEN 22 Nov., *Cappen* Jonge Willem, Antw.
NEWCASTLE 22 Nov., *Wolkammer* Alberdina en *Blaak* Jantina, Altona.
STOCKHOLM 21 Nov., *Lindeboom* Maria Theresia, Engeland.
CHRISTIANIA 17 Nov., *van Sluis* Tjakkina en 18 *Stutvoet* Annech. Hermina, Soon.

GRONINGEN, 29 Nov. Binnengekomen het nieuwgebouwde schoenerschip Stella Matutina, groot 100 last, kapit. *H. Beekman*, van N. Pekela, gebouwd op de werf van *E. H. Meursingh*, te Hoogezand. — Vertrokken het nieuwgebouwde barkschip Helmers, kapit. *A. Messen*, van Rotterdam, met ballast naar China en Hongkong.

ZOUTKAMP, 28 Nov. Vertrokken 27 Nov., *Juby* Jane, n. Ipswich; *de Haan* Sjoumenta, n. Middlesbro.

Gisteren kwam alhier binnen het schip de Vr. Jantina, kapit. *de Vries*, van Groningen naar Zaandam bestemd, met eene lading gerst; gemeld schip had het ongeluk op een anker te geraken, zoodat het zeer lek werd en vol water liep; men is bezig de lading, ofschoon beschadigd, in kleine schepen te bergen.

Eergisteren is op Schiermonnikoog gestrand een Engelsch schip (Billeboy schoener), beladen met koolzaad en bestemd naar de Zaan; de equipage, bestaande uit vier man, is gered.

ZIERIKZEE, 24 Nov. Heden is alhier aangebragt, een geele reddingsboei, waarop: „Zorg en Vlijt." [Het schip Zorg en Vlijt, kapit. *J. B. Mulder*, van Liverpool naar Dordrecht, is den 23sten dezer in Helvoet binnengekomen.]

RÖNNE, 14 Nov. Het schip Concordia, kapit. *Blijstra*, van Pernau naar Schiedam, op Douerodde gestrand, is in den nacht van den 10den dezer verbrijzeld en zal met de lading weg zijn.

PILLAU, 24 Nov. Het schip Onderneming, kapit. *G. J. Lever*, van Koningsbergen naar Engeland, is zonder volk bij Sorgenau op strand gedreven.

MEMEL, 20 Nov. Het schip Maria Beerta, kapit. *K. A. Tap*, heeft in een storm zware schade bekomen.

Het schip de Zwijger, kapit. *Kip qq.*, van Porto Cabello naar Hamburg, heeft op het Oosteinde van de Bermudas de equipage aan den wal gezet van het schip Oberon, kapit. *Webber*, van Georgetown naar Portorico, dat zich in zinkenden staat bevond.

ELSENEUR, 24 Nov. De schooner Emilie, kapit. *Last*, kwam hier gisteren binnen. Zij was eergisteren bij Schagen, met de Holl. kof Concordia, kapit. *Balk*, van Newcastle naar Aalborg, met kolen, in aanzeiling geweest. Laatstgenoemd schip is met den stuurman aan boord gezonken, terwijl de kapitein en drie man zich aan boord der Emilie redden en hier geland zijn.

Gepraaid den 16 Sept., op 34° Z.Br., 27° W.L., *Kooi* Pollux, v. Amst. n. Bat. — Den 19 Oct., op 11° Z.Br., 11° W.L., *van Calcar* Helena Christina, v. Bassein n. Falmouth.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

23 Nov. *Pot*, Geziena Mensinga, v. Stockh. n. Engel., m. teer.
Korte, Margaretha, v. Riga n. Newry, m. lijnzaad.
Visser, Catharina Maria, v. Dantzig n. Harlingen, m. balken.
24 —— *Meijer*, Piet Hein, v. Petersb. n. Amst., m. potasch.
Schippess, Fennechina, v. Antw. n. Koppenh., m. stukgoed.
Bart, Eefka Maria, v. Zante n. Stettin, m. krenten.
Kamminga, Oldambt, v. Libau n. de Maas, m. granen.
De wind den 23 Nov. O.Z.O., O., Z.O.; den 24sten N.W., N.

SCHEEPSVRACHTEN.

GRONINGEN, 28 Nov. Naar Brussel *f* 335 en *f* 6 voor kosten per 35 last Gerst; naar Ipswich 29 sh. en 10 pCt. per 10 qr. Haver.

HANDELSBERIGTEN.

231ste STAATSLOTERIJ.
Prijzen van *f* 100 en daarboven.
Trekking der Eerste Klasse.

3de Lijst. Nos. 1024 en 18868 *f* 1000; no. 19251 *f* 400; nos. 379, 668 en 3100 *f* 200; nos. 4293, 5990, 14052, 17742 en 19336 *f* 100. — *4de Lijst.* No. 8976 *f* 20,000.

GRAANMARKTEN.
GRONINGEN, 28 *November*.

TARWE.		GERST.		Zw. Voer 40 ℔	*f* 3,10
Oude 70 ℔ *f*		N.W. 1856 52 ℔	*f* 4,60	- - 42 -	- 3,30
N.Oml. 1856 66 -	8,00	- 54 -	- 5,10	- - 44 -	- 3,50
- - 68 - -	9,00	- 56 -	- 5,60		
- - 70 - -	10,00	Zomer 54 -	- 4,60	BOONEN.	
- Old. 66 - -	7,50	- 56 -	- 5,10	Paardeb. *f* 5, *f* 5½, *f* 6 a *f* 6½	
- - 68 - -	8,50	Knobbe 60 -	- 5,80	Gr. Erwt. *f*	
- - 70 - -	9,50	- 62 -	- 6,20	Graauwe dito *f*	
- - - -		HAVER.			
ROGGE.		N. Dikke 36 ℔ *f*		ZADEN, ENZ.	
N. Inl. 60 ℔ *f*	5,05	- - 38 -	-	Old. Koolz. *f* 12 tot *f* 14,75	
- - 62 - -	5,75	- 40 -	- 3,20	Oml. dito *f* 12 tot *f* 15,50	
- - 64 - -	6,45	- 42 -	- 3,40	Zomerzaad *f* 9 tot *f* 11	
- - 66 - -	7,15	- 44 -	- 3,60	G. Mosterdz. *f* 6 a *f* 12	
Oude 66 - -		- 46 -	- 3,80	Lijnzaad *f*	
BOEKWEIT.		- 48 -	- 4,00	Dederzaad *f* 7 tot *f* 9,50,75	
N.Gr.Zd. 60 ℔ *f*	5,85	- 50 -	- 4,20	Gr. Gort *f* 10,25,50,75	
- - 62 - -	6,35	N.W. Voer 36 -	- 2,65	Parel dito *f*	
- - 64 - -	6,85	- - 38 -	- 2,85	Raapolie per vat *f* 51½	
- Zw.- 60 - -	5,65	- - 40 -	- 3,00		
- - 62 - -	6,15	N. Zw. - 36 -	- 2,70		
- - 64 - -	6,65	- - 38 -	- 2,90		

Bij geringen toevoer van granen, en vrees voor den winter, is er heden in den handel weinig omgegaan. — Tarwe minder begeerd. — N. Rogge slap, ligte bijna zonder koopers. — Boekweit bijna in een doen. — Winter-Gerst ruim prijshoudend, Zomer in een doen, Knobbe iets lager. — Dikke Haver 5 ct., Voerhaver en Zwarte 10 ct. lager verkocht. — Boonen slap. — In zaden weinig omgegaan. — Gort als voren.

LEEUWARDEN, 28 *Nov.* De aanvoeren waren heden wederom vrij beduidend met uitzondering van Tarwe en zware soorten van Winter-Gerst, welke goeden kooplust vonden. — Tarwe in alle soorten tot vorige prijzen verkocht, puike *f* 10,90 tot *f* 11,50; knappe *f* 9,10 tot *f* 10,25. Roode minder begeerd en iets lager; knappe *f* 9,25,50; Zomer *f* 9,10,25. — Rogge ongeveer als voren, inl. *f* 8,10,35; Arch. *f* 8,10. — Boekweit met weinig kooplust als voren, Vries Zand *f* 7,50,60; Veen *f* 6,40, *f* 5,85. — Winter-Gerst, puike *f* 5,60; mindere *f* 4,80,85; voer *f* 4,00, *f* 4,50. — Haver tot iets lageren prijs met vrij goede looplust, fijne *f* 3,40,90; Voer *f* 275, *f* 3,20.

AMSTERDAM, 28 *Nov.* Tarwe onveranderd; 127 ℔ oude bonte Poolsche *f* 485. — Rogge mede onveranderd; 119 ℔ Arch. *f* 235. — Gerst vast. — Boekweit ruim prijsh. — Haver zonder handel. — Koolzaad op 9 vat op Nov. 88 p. vl.; op April 86½ p. vl. — Raapolie op 6/w. *f* 55,50; vlieg. *f* 56,25; op Dec. *f* 54. — Lijnolie op 6/w. *f* 44,75; vlieg. *f* 43,50.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 28 *Nov.* Te geringe aanvoer om den prijs te bepalen.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 28 *Nov.* Het aangevoerde vee op de markt van heden bedroeg slechts 40 stuks, waaronder enkele vetten, die dan ook wel gezocht werden, vaalmelkte koeijen van *f* 80 tot *f* 130; opsetvaarsen van *f* 90 tot *f* 120; vetten van 23 a 26 cts. het halve Ned. ℔; de aanvoer van schapen en varkens was tamelijk, jonge varkens van *f* 9 tot *f* 18 à *f* 35.

EFFECTEN-BEURS.
AMSTERDAM, 28 *November*.

Nederl. Werkel. Schuld 2½ pCt. 63; Dito Dito 3 pCt. 75$\frac{1}{8}$; Dito Dito 4 pCt. 94¼. — BELGIE, bij *Rotschild* 2½ pCt. 51$\frac{1}{8}$. — SPANJE, Onbep. Stukken 1¼ pCt. 23$\frac{1}{16}$; Dito Binnenl. 6 m. 3 pCt. 37. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 44⅝. — RUSLAND, Oblig. bij *Hope* en Co. 1798 en 1816 5 pCt. 108¼; Dito te Londen 4½ pCt. 92¾; Dito bij *Stieglitz*, 1855, 5 pCt. 94$\frac{1}{16}$. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 73$\frac{1}{16}$; Dito Dito 2½ pCt. 38$\frac{1}{16}$; Dito rente Amsterdam, 1854 5 pCt. 82¾; Dito Nationale Metalliek 5 pCt. 75⅝. — MEXICO, Onbep. Stukken 3 pCt 20½.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Ondertrouwd:
F. J. ABRESCH,
Luit. ter Zee 1ste Klasse,
en
Jonkvr. C. J. C. VAN HAEFTEN.
NIEUWER-AMSTEL, 27 November 1856.
Eenige kennisgeving.

*** Gehuwd:
Mr. E. VAN LOON
en
A. S. CLEVERINGA.
APPINGEDAM, 26 November 1856.

*** Getrouwd:
B. J. W. SWARTE,
Goud- en Zilversmid in de N. Ebbingestraat,
en
H. ZUIDMAN.
GRONINGEN, 27 November 1856.

*** Bevallen van eenen ZOON S. BAKKER, Echtgenoot van
M. HESSELINK, JR.
GRONINGEN, 26 November 1856.

*** Bevallen van een *ZOON* de Hoog Welgeboren Vrouwe M. J. B. VAN HAEFTEN, geb. ABRESCH.
NIEUWER-AMSTEL, 26 November 1856.

*** Heden morgen overleed onverwacht, na een langdurig lijden, mijne beminde Echtgenoot ADRIANA VAN ROIJEN, in den ouderdom van ruim achtenvijftig jaren, en na eene gelukkige echtvereeniging van 21 jaren. Diep bedroefd staar ik haar met mijne Kinderen en hare eenige Zusters na. — Hoe zwaar ons dit verlies valt te dragen, zal ieder kunnen beseffen, die de dierbare Overledene gekend heeft.
LEEK, 28 November 1856.
A. S. LEURINGH.

Advertentie.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Winschoten*, —

Gezien hebbende het besluit van H.H. GED. STATEN dezer Provincie, van den 13den November 1856, no 23, waarbij wordt goedgekeurd het **PLAN** van **GELDLEENING** ten behoeve der Gemeente *Winschoten*, groot ***f* 21,000**, en verdeeld in AANDEELEN ieder van ***f* 500**, —

Hebben goedgevonden te bepalen, dat, in gevolge magtiging, bij Raadsbesluit van den 22sten November j.l., no. 3, aan Burgemeester en Wethouders verleend, de **INSCHRIJVING** zal worden **opengesteld** op den **8sten, 9den, 10den** en **11den December 1856**, ten RAADZALE van de Gemeente *Winschoten*, telken dage van des voormiddags 9 tot 12 uur, terwijl zij, onder kennisgeving daarvan, de belanghebbenden verwittigen, dat het **PLAN** van **NEGOTIATIE** van heden af ter insage op de SECRETARIJ dezer Gemeente is nedergelegd.

WINSCHOTEN, 25 November 1856.

Burgemeester en Wethouders voornoemd:
G. A. VENEMA,
De Secretaris:
F. J. VAN DIJK.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DONDERDAG den 4den December 1856, des namiddags te 4 uur, ten Huize van den Kastelein W. BRANDS, te *Noordlaren*, publiek worden verkocht:

Onderscheidene Perceelen **BOUW-, WEIDE- en HOOILANDEN**, gelegen te *Noordlaren* en op de *Noordlaarder-Made*, toebehoorende aan JANNES HOITING en CONSORTEN.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op MAANDAG den 8sten December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van Mejufvrouw de Weduwe BONTEKOE, aan de Groote Markt aldaar, publiek worden verkocht:

I. Eene aanzienlijke **HEEREN BEHUIZING** met WOONKELDER er onder en een BINNENTUINTJE, geteekend A 247, staande en gelegen Oostzijde in de Oude Boteringestraat te *Groningen* en uitkomende in het Stalstraatje aldaar, wordende door den Heer K. DE WAARD en Mejufvrouw in eigendom bewoond.

II. Eene ruime, nieuws doortimmerde **KOOPMANS BEHUIZING**, get. P 417, met WOONKELDER er onder en ruim PAKHUIS er achter, zijnde eene ***Boekweitmeelerij***, staande en gelegen aan het Damsterdiep te *Groningen* en uitkomende op den Nieuwen-weg aldaar, wordende door J. T. HUT en Vrouw in eigendom bewoond.

III. Eene nieuwe, wèldoortimmerde en tot velerhande Affaires zeer geschikte **BEHUIZING**, get. A 197, staande aan de Westzijde in de Oude Ebbingestraat te *Groningen*, nabij den Boeg, zijnde thans eene wèlbeklante ***Broodbakkerij***, wordende door A. A. ALTING en Mejufvrouw in eigendom bewoond.

Alle drie Perceelen te aanvaarden den 1sten Mei 1857. Te bezien ZATURDAG vóór den Verkoopdag, Perceel 1 en 2 van 11—4 en Perceel 3 van 11—3 uur, en wel de Perceelen 1 en 2 op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten KANTORE van den Notaris te bekomen.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op MAANDAG den 15den December 1856, des voormiddags te 10 uur, op de Plaats zelve, publiek worden verkocht:

Ongeveer 200 stuks zware **EIKEN BOOMEN**, tot alle Werk geschikt, staande bijlangs den Oosterweg te *Haren*.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DONDERDAG den 18den December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt aldaar, publiek worden verkocht:

I. Eene ruime **HEEREN BEHUIZING**, get. C 132, met fraaijen TUIN er achter, bevattende 7 KAMERS, waarvan 4 aan den Tuin, staande en gelegen Westzijde op Schoolholm te *Groningen*, in eigendom bewoond door den Heer W. GERHARDS en Mejufvrouw; benevens eene er naast staande en tot dusverre afzonderlijk verhuurd wordende WONING.

Inmiddels **UIT DE HAND TE KOOP.**

II. Eene ruime, wèl ter nering staande KOOPMANS BEHUIZING, get. F 99, met TUINTJE er achter en BOVENWONING met VRIJEN OPGANG, staande en gelegen op eigen grond, Oostzijde in de Haddingestraat te *Groningen*, wordende door H. M. JANSSEN en Mejufvrouw in eigendom bewoond.

III. Eene nette, nieuws vertimmerde, tot vele Affaires geschikte WINKELBEHUIZING, met OPEN PLAATS er achter, get. A 53, staande en gelegen Westzijde in de Oude Ebbingestraat te *Groningen*, door N. J. HARTMAN en Mejufvrouw in eigendom bewoond.

IV. Eene ruime, zeer wel doortimmerde BEHUIZING, get. A 150, met fraaijen TUIN er achter, staande en gelegen op eigen grond, Westzijde in de Oude Ebbingestraat te *Groningen*.

V. Een WAGENHUIS en STAL, thans dienende tot Pakhuis en Werkwinkel, staande op eigen grond in de Kleine Butjesstraat te *Groningen*, onmiddellijk achter het vorige perceel.

Beide perceelen toebehoorende aan de Erven J. DIEMERS. Hierover kan de halve Koopprijs naar 4½ pCt., onder regt van 1ste Hypotheek blijven uitstaan.

VI. Eene nette BEHUIZING, met OPEN PLAATS er achter, get. D 63, staande en gelegen Noordzijde aan het Kattendiep te *Groningen*, door Mejufvrouw de Weduwe H. BACKHUIS in eigendom bewoond.

VII. Eene ruime BEHUIZING, get. L 156, met grooten fraaijen TUIN er achter, staande en gelegen Noordzijde in de Groote Leliënstraat te *Groningen*, toebehoorende aan H. VAN DER WEIDE en Kinderen.

VIII. Eene nieuws vertimmerde BEHUIZING, met OPEN PLAATS er achter, get. C. 166, staande en gelegen Zuidzijde in de Schuitemakersstraat te *Groningen*, toebehoorende aan de Weduwe en Erven E. SEBENS.

IX. Eene VROUWEN ZITPLAATS in de Martinikerk te *Groningen*, voor den Predikstoel, get. no. 405.

X. Eene VROUWEN ZITPLAATS in Der-Akerk te *Groningen*, voor den Predikstoel, get. no. 430.

XI. Eene DITO ZITPLAATS in dezelfde Kerk, get. no. 444.

Alles om te aanvaarden den 1sten Mei 1857.

Te bezien daags vóór en op den Verkoopdag, de Perceelen I en III van 11—3, Perceelen IV en V van 10—2 uur, op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten KANTORE van den Notaris te bekomen, en de Perceelen II, VI, VII—XI des namiddags van 2—4 uur.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op WOENSDAG den 24sten December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt aldaar, publiek worden verkocht:

I. Eene sterke, wèldoortimmerde en van ouds beklante KOOPMANS BEHUIZING, met OPEN PLAATS er achter, get. F 318, staande en gelegen westzijde in de Heerestraat te *Groningen*.

II. Eene BEHUIZING en PAKHUIS met groot BLEEKVELD er achter, get. F 319, staande en gelegen Noordzijde naast het vorige perceel. Beide Perceelen in eigendom bewoond en gebruikt wordende door Mejufvrouw de Wedw. G. J. DEELMAN.

III. Eene ruime, tot vele Affaires geschikte BEHUIZING, get. N 18, zijnde eene beklante ***BROODBAKKERIJ***, staande Westzijde in de Nieuwe Ebbingestraat, op den hoek van de Marktstraat, te *Groningen*, door H. HECKMAN in eigendom bewoond.

IV. Eene nette BEHUIZING met OPEN PLAATS en BLEEKVELD er achter, get. I 49, staande en gelegen Zuidzijde in de Visscherstraat te *Groningen*, toebehoorende aan de Erven P. VAN VELDEN.

V. Eene BEHUIZING, get. F 161, bestaande uit onderscheidene afzonderlijk verhuurd wordende WONINGEN, staande Zuidzijde op de Nieuwstad, op den hoek van en in den Zwaantjesgang te *Groningen*, toebehoorende aan de Weduwe en Erven J. J. DE JONGE.

VI. Eene tot vele Affaires geschikte BEHUIZING, get. S 2, met OPEN PLAATS er achter, en KORENZOLDERS er boven, staande en gelegen op eigen grond, Westzijde aan het Schuitendiep te *Groningen*, wordende door Mejufvrouw de Wedw. O. R. OETZES in eigendom bewoond.

Alles te aanvaarden den 1sten Mei 1857.

Te bezien de perceelen 1, 2 en 3 op den dag vóór den Verkoop, des namiddags van 2—4 uur, en op den Verkoopdag van 11—3 uur, op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten KANTORE van den Notaris te bekomen, en de perceelen 4, 5 en 6 op dezelfde dagen, des namiddags van 2—4 uur.

*** Ten overstaan van Mr. **C. DE RANITZ**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DINGSDAG den 9den December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van J. G. WOLDRING, in het Logement *de Nieuwe Doelen*, in de Poelestraat te *Groningen*, publiek worden verkocht:

I. Eene roijale, zeer nette, voor weinige jaren nieuw getimmerde, tot alle Affaires geschikte **BEHUIZING**, bestaande in ruimen WINKEL, met roijale ruime BOVENWONING, staande te *Groningen*, voor de Apoort, Zuidzijde, get. T 41.

II. Eene DITO met OPEN PLAATS en TUINTJE, hebbende uitgang in een' mandeeligen Gang naar de Pottebakkersrijge, staande en gelegen naast de vorige, doende jaarlijks tot grondpacht *f* 7,72½.

III. Een ruim PAKHUIS met KEUKEN en WASCHHUIS, hebbende Uitgang in een' mandeeligen Gang naar de Pottebakkersrijge.

In eigendom toebehoorende aan den Heer J. G. WOLDRING en Mejufvrouw.

IV. Eene BEHUIZING, get. H 78, staande te *Groningen*, in het Lutkeniestraatje, Westzijde, zijnde van ouds eene ***SMEDERIJ***.

V. Eene VROUWEN ZITPLAATS in de Akerk te *Groningen*, in de Bank C, de 3de plaats, no. 346.

Om te aanvaarden de 4 eerste Perceelen op den 1sten Mei 1857, en het laatste Perceel dadelijk na den Toeslag en te bezien den dag vóór en op den Verkoopdag, Perceel I, II en III van 11—4 uur, en Perc. IV van 2—4 uur; de drie eerste Perceelen op BEWIJZEN VAN TOEGANG, te bekomen ten KANTORE van

Mr. C. DE RANITZ, *Notaris.*

*** Ten overstaan van Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, zullen, op VRIJDAG den 19den December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein TIDDENS, in *de Korenbeurs* te *Groningen*, publiek worden verkocht:

I. Eene roijale **HEEREN BEHUIZING** met fraaijen TUIN daarachter, en ruime BOVENWONING met VRIJEN OPGANG, benevens afzonderlijk verhuurd wordenden WOONKELDER, staande en gelegen Westzijde in de Pelsterstraat te *Groningen*, lett. F no. 78.

II. Een PAKHUIS met ruime ZOLDERS en STALLING, staande ten Noorden van het voorgaande Perceel, lett. T no. 79, thans door de Gebroeders CATZ in huur gebruikt wordende.

III. Een KOETSHUIS met STALLING en BOVENWONING en met OPEN PLAATSJE daarachter, staande Westzijde in de Pelsterstraat te *Groningen*, lett. F no. 76.

IV. Eene groote HEEREN BEHUIZING, hebbende BOVENWONING met VRIJEN OPGANG, OPEN PLAATS en afzonderlijk SCHOOLGEBOUW daarachter, MANDEELIGEN GANG ten Zuiden, en uitgang in de Butjesstraat, staande in de Oude Ebbingestraat te *Groningen*, lett. A no. 79, door den Heer H. LOFVERS MEIJER in eigendom bewoond.

Alles te aanvaarden den 1sten Mei 1857.

Te bezien Perceel I, II en III daags vóór den Verkoopdag, van 10—12 en van 2—4 uur; Perceel IV vóór en op den Verkoopdag, van 10—2 uur; en een en ander op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten Kantore van den Notaris verkrijgbaar.

J. H. GEERTSEMA, C.z.

GROOTE
HOUTBOELDAG.

Op MAANDAG den 1sten December 1856, des morgens te 10 uur precies, zullen, op de PLAATS te *VEENHUIZEN*, bij *Noordbroek*, publiek worden verkocht: Ongeveer **200 uitmuntende BEUKEN-** en ongeveer **200 zware EIKEN BOOMEN**, toebehoorende aan Jhr. Mr. J. W. QUINTUS.

Mr. R. FEITH, *Notaris.*

*** Mr. **P. BRONGERS**, Notaris te *Mensingeweer*, zal, op WOENSDAG den derden December 1856, des namiddags te 3 uur, ten Huize van de Weduwe BULTHUIS, te *Mensingeweer*, publiek te Koop presenteren:

Eene ruime **BEHUIZING** met groote SCHUUR, STOOKHUT, PUT en REGENWATERSBAK, alles voor korten tijd gebouwd, met de BEKLEMMING van TUIN en APPELHOF, staande en gelegen te *Mensingeweer*, nabij den eerlang op te ruimen Dam, aan den Kunstweg tusschen *Mensingeweer* en *Eenrum*, zeer geschikt tot de uitoefening van velerlei Affaires, en toebehoorende aan J. J. WOLDENDORP en Vrouw.

P. BRONGERS.

*** Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Scharmer*, gedenkt, op ZATURDAG den 6den December 1856, des avonds te 5 uur, ten Huize van A. W. ZWANEVELD, Kastelein te *Kolham*, en ten verzoeke van Mejufvrouw de Weduwe A. W. HOOITES, te *Hoogezand*, publiek, voor den tijd van **drie achtereenvolgende jaren**, te verhuren:

I. Eene **BOEREN BEHUIZING en SCHUUR**, met derzelver HEEM en TUINEN en onderscheidene Kampen WEIDE- en BOUWLAND, te zamen groot 22 Bunders, 50 Roeden, thans in huur bewoond en gebruikt door L. G. HEIDEMA en Vrouw, staande en gelegen te *Kolham*.

II. Eene BEHUIZING en SCHUUR, met 4 B., 50 Ellen BOUW- en GROENLAND, staande en gelegen te *Kolham*, met nog een Heerd BOUWLAND, groot 6 B., 51 R., 50 E., gelegen te *Slochteren;* beide in huur bewoond en gebruikt bij W. G. VAN TIMMEREN en Vrouw.

III. Eene BEHUIZING en SCHUUR, met ongeveer 2 B. BOUWLAND, thans bij L. J. WICHERTS en Vrouw in huur bewoond en gebruikt.

IV. Eene BEHUIZING en SCHUUR, met derzelver HEEM, TUIN en een daarachter liggende Kamp LAND, thans door R. MAATJES en Vrouw in huur bewoond en gebruikt; de beide laatste Perceelen staande en gelegen te *Kolham.*

En voor den tijd van **een jaar:**

V. Onderscheidene Perceelen HOOI- en WEIDELAND, gelegen te *Slochteren*, *Kolham*, *Scharmer* en *Harkstede*, en eenige Perceelen WEIDELAND, gelegen aan den Stads-Trekweg.

Mr. J. D. TRESLING.

Verkoop
VAN EENE
SCHEEPSTIMMERWERF ENZ.,
DOOR STERFGEVAL.

De Notaris **MUNNIK**, te *Joure*, zal, met den Heer **G. POSTHUMUS**, Kand. Notaris aldaar, op MAANDAG den 8sten December, des avonds te 6 uur, bij JETTE ZETSTRA, finaal verkoopen:

De **SCHEEPSTIMMERWERF**, met SCHUUR met daarbij staand WOONHUIS en SMEDERIJ, bij de Kolk te *Joure*, waar de Affaire nog gedreven wordt door de FIRMA SIJMON GEERTS en ZOON, en waarop te zamen slechts is geboden *f* 3785—00.

Aanvaarding den 12den Mei 1857.

De **GEREEDSCHAPPEN, WERKTUIGEN** en het aanwezige **HOUT** kan worden **overgenomen.**

*** Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Scharmer*, gedenkt, op DONDERDAG den 11den December 1856, des namiddags te 2 uur, ten Huize van P. A. HOVEN, Kastelein te *Kropswolde*, en ten verzoeke van de Wedw. P. H. REDEKER, te *Kropswolde*, publiek te veilen en te verkoopen:

I. 1 B., 06 R., 60 Ell. HOOILAND, gelegen op de *Kropswolder Made.*

II. 91 R., 50 Ell. BOSCHLAND, gelegen te *Kropswolde.*

III. 1 B., 61 R., 10 Ell. HOOILAND, gelegen op de *Westerbroekster Made.*

IV. 1 B., 31 R., 90 Ell. HOOILAND, mede aldaar.

V. 2 B., 96 R., 70 Ell. HOOILAND, mede aldaar, waarvan de helfscheid toebehoort aan J. WOELESIUS en O. H. BOS; — en

VI. 1 B., 23 R., 20 Ell. WEIDELAND, gelegen te *Foxhol.*

Mr. J. D. TRESLING.

*** De Notaris **G. BAKKER**, residerende te *Finsterwold*, gedenkt, op DINGSDAG den 16den December 1856, des avonds te 4 uur, in het GEMEENTEHUIS te *Midwolda*, ten verzoeke van de Erven van wijlen Mejufvrouw G. H. DETHMERS, Weduwe TONKO MENZES TONKES, publiek te verkoopen:

I. De VASTE, ALTIJDDURENDE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 19 Bunders, 23 Roeden, 80 Ellen LAND, te *Midwolda* gelegen, met de daarop staande **BOEREN BEHUIZING en SCHUUR**, thans bij B. J. KREITER in gebruik, sullende inkomstig jaarlijks op den 1sten November tot vaste huur doen de som van *f* 150—00.

II. Den EIGENDOM van Perceel I, à *f* 150—00.

III. De VASTE, ALTIJDDURENDE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 40 Bunders, 17 Roeden, 50 ellen LAND, te *Midwolda* gelegen, en bij B. J. KREITER in gebruik, sullende inkomstig jaarlijks op den 1sten November tot vaste huur doen *f* 485—00.

IV. Den EIGENDOM van Perceel III, à *f* 485—00.

V. Een HUIS en ERF, met de BEKLEMMING van den daarbij behoorenden GROND, te *Midwolda* gelegen, door BASTIAAN ALFING bewoond, groot 11 Roeden, 90 Ellen, zullende jaarlijks op den 1sten November tot huur doen de som van *f* 6—00.

VI. Den EIGENDOM van Perceel V, à *f* 6—00.

VII. Een HUIS en ERF, met de BEKLEMMING van den daarbij behoorenden GROND, te *Midwolda* gelegen, laatst door de overledene bewoond, groot 11 Roeden, 30 Ellen, doende jaarlijks op St. Michiel tot vaste huur *f* 6—00.

VIII. Den EIGENDOM van 41 Bunders, 62 Roeden, 80 Ellen LAND, te *Bellingewolde* gelegen, bij RIJKWERT FREERKS MULDER en Vrouw in gebruik, voor eene jaarlijksche, op den 1sten Mei verschijnende huur van *f* 260—00.

IX. Den EIGENDOM van 7 Bunders, 25 Roeden, 50 Ellen LAND, te *Meeden* gelegen, bij BEREND DOUWES DOEDENS in gebruik, voor eene jaarlijksche, op St. Michiel verschijnende huur van *f* 35—00.

X. Den EIGENDOM van 2 Bunders, 28 Roeden, 60 Ellen LAND, te *Meeden* gelegen, bij HINDRIK J. PRINS in gebruik, 's jaars voor *f* 12—00.

XI. IDEM van eene HEEMSTEDE, bij E. H. DE BOER, te *Midwolda*, in gebruik, 's jaars voor *f* 4—50.

XII. IDEM, bij JAKOB MOLENKAMP, te *Midwolda*, 's jaars voor *f* 6—00.

XIII. IDEM, te *Meeden*, bij KLAAS BOERHAVE, 's jaars voor *f* 4—00.

XIV. IDEM, te *Meeden*, bij WILLEM ENGELS, 's jaars voor *f* 4—00.

XV. IDEM van eene Bokplaats DALGROND, te *Veendam* gelegen, groot 6 Bunders, 47 Roeden, 60 Ellen, in gebruik bij ABRAHAM KIEWIET, doende tot huur *f* 13—00.

De Voorwaarden liggen ter lezing ten Huize van Verkoop en ten Kantore van den Notaris

G. BAKKER.

Bekendmaking.

De Erven wijlen DERK BERENDS MIGCHELS en wijlen TRIJNTJE JANS SMITH, in leven Ehelieden te *Oostwold*, zijn voornemens, in de maand JANUARIJ e.k., den juisten tijd en plaats nader te bepalen, publiek te verkoopen:

I. Eene BEHUIZING, SCHUUR en TUIN, staande en gelegen aan den Heereweg te *Oostwold*, tot velerhande Affaires geschikt.

II. Een TUIN, mede aldaar gelegen, groot 07 R., 50 E.

III. 95 R., 40 E. EIGEN LAND, mede aldaar gelegen.

IV. 4 B., 03 R., 50 E. LAND, in het Huininga Meer gelegen.

V. 11 B., 15 R., 10 E. LAND, mede aldaar, in verschillende Perceelen.

VI. 2 B., 13 R., 80 E. LAND, mede aldaar gelegen.

VII. Den EIGENDOM van eenig LAND, te *Loppersum*, onder beklemming in gebruik bij TJAART ALJES, voor *f* 30—00.

VIII. DITO, te *Winsum*, onder beklemming in gebruik bij GEERT WOLVIUS, voor *f* 26—00.

IX. DITO, te *Opwierda*, onder beklemming in gebruik bij FOKKO G. VELTMAN, voor *f* 18—00.

X. DITO, te *Woldendorp*, onder beklemming in gebruik bij ALBERT S. MEIJER, voor *f* 15—00.

XI. DITO, te *Woldendorp*, onder beklemming in gebruik bij A. G. MEIJERHOF; — en

XII. 24 EIGENDOMMEN van BEHUISDE HEEMSTEDEN en TUINEN, te *Oostwold* en in het *Huninga Meerland* gelegen, van verschillende grootte.

B. HAITZEMA VIËTOR, *Notaris.*

W. R. CASPARIE,
Steendrukker, Oosterstraat bij de Markt,

heeft ontvangen en ten toon gesteld: eene aanzienlijke collectie zeer doelmatige ARTIKELEN voor

ST.-NIKOLAASGESCHENKEN,

bestaande in smaakvolle **CARTONNAGES** met allerlei aardige **KINDER- en GEZELSCHAPSSPELLEN.**

Voorts ALBUMS, PAPETERIES, SCHRIJF- en ZAKPORTEFEUILLES, NOTITIEBOEKEN, VERFDOOZEN, PRENTEBOEKJES en meer andere soortgelijke ARTIKELEN, waarmede bovengenoemde zich ten vriendelijkste in de gunst zijner geachte Stad- en Gewestgenooten aanbeveelt.

W. JANSSONIUS,
in de Oude Ebbingestraat,

berigt aan zijne geëerde Begunstigers, dat hij op nieuw heeft ontvangen een groot assortiment **NIEUWE ARTIKELEN** van **luxe** en **smaak**, waaronder ook fraai

Kinder-Speelgoed,

zeer doelmatig tot ***ST. NIKOLAAS-GESCHENKEN;*** waarmede hij zich ten vriendelijkste aanbeveelt.

J. G. SISSINGH,
Banketbakker en Confiturier aan de GROOTE MARKT,

in het Huis vroeger door den Heer Boekverkooper RÖMELINGH bewoond, berigt zijne Stad- en Landgenooten, dat zijn WINKEL tegen **DINGSDAG aanstaande** zal **GEOPEND** zijn; zich in dezen ten minzaamste aanbevelende.

GRONINGEN, 28 November 1856.

DIENSTBODE GEVRAAGD.

In een Burger Huishouden wordt zoo spoedig mogelijk verlangd: Eene **knappe DIENSTBODE**, omtrent welke men gunstige informatiën kan bekomen. Adres franko BUREAU dezer COURANT.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

VERSLAG

VAN DE HANDELINGEN DER STATEN GENERAAL.

Behoort bij de Groninger Courant van 30 November 1856, no. 144.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Bij de algemeene beraadslagingen over de begrooting in de zitting van Dingsdag l.l. heeft de minister van justitie eene merkwaardige rede gehouden ter beantwoording van de re...ringen der heeren *Groen van Prinsterer* en *Thorbecke*.

Tegenover den eersten liet z. exc. zich in substantie in de volgende woorden uit:

»Mijn geachte vriend heeft voornamelijk gewag gemaakt van illusies, bepaaldelijk van eene, die hem smartelijk gevallen was. Hij had gemeend, dat er een anti-revolutionair Kabinet was opgetreden: dat was eene veertiendaagsche illusie geweest, die geweken was op den 5den Julij bij de sluitingsrede. Van mijne ...de, Mijnheer de President, zal ik te spreken hebben van illusies van mijn vriend, van illusies van mij, van illusies die geweken zijn, van andere die nog geen plaats hebben gemaakt voor de naakte waarheid en werkelijkheid.

»Eene eerste illusie, en wel die veertiendaagsche. Hoe kon ...e illusie bij mijn geachten vriend plaats hebben? Wist hij ...t even goed als ik, als alle anderen, dat een anti-revolutio...r Ministerie alleen denkbaar was met hem aan het hoofd? Wist hij niet, dat toen de gelegenheid zich aanbood om eene ...f te nemen van een anti-revolutionair Kabinet, mijn vriend ...er degenen geweest is, die deze proeve niet raadzaam hebben geacht? Wist mijn vriend niet, dat hetgeen hem zelf ...t raadzaam voorkwam, niet kon verwacht worden van ...and anders, het vormen namelijk en het staande houden ...n een anti-revolutionair Kabinet? Wist mijn vriend niet, dat ...k voor het geval dat ik een anti-revolutionair werd in zijn ...n, het intreden van mij als zoodanig in een Kabinet niet ...chtig, niet magtig genoeg was, om aan dat geheele kabinet ...n anti-revolutionairen geest, eene anti-revolutionaire kleur ...de te deelen?

»Een anti-revolutionair Kabinet, Mijnheer de President, ...s onmogelijk, in den meer specialen zin, waarin de naam ...n anti-revolutionair gegeven is aan en aangenomen door de ...litiek-kerkelijke partij, waarvan mijn vriend sedert jaren met ...kwaamheid het uitnemend hoofd is. Zulk een Kabinet was ...mogelijk, omdat die politiek-kerkelijke partij — welke illusie ...n daaromtrent ook bij haar mogen bestaan — *niet natio...al* is. Zij mag het in hope zijn, zij *is* het nog niet. Zij ...eene krachtige partij, eene eerbiedwaardige partij; eer...dwaardig door godsvrucht, door geloof arbeidende in de ...fde, en ik zal mij nimmer schamen, *exceptis excipiendis*, ...die partij behoord te hebben en te behooren. Maar ...is op politiek terrein geene nationale partij, omdat zij ...r alleen krachtig geweest is, en zulks tot dusverre nog ...hijnt te zijn, in het afbreken, in het omverwerpen en niet ...het opbouwen.

»Waarom zij niet nationaal is, hoop ik nader te zullen kun...en zeggen. Maar een Kabinet kan niet steunen op eene rig...ng, die nog slechts nationaal hoopt te *worden*; het moet zijn' ...eun kunnen vinden in eene rigting die nationaal *is*: en nu ...een ik te mogen zeggen, dat het geene illusie van dit Kabinet ..., wanneer het meent zulk eene rigting, eene nationale opinie, ...e nationale behoefte, een nationaal gevoel achter zich te hebben. Eene nationale behoefte van elken en ook van onzen ...d is, dat ons volk steeds afkeerig is geweest van alle ul...aïsmus, dat het altijd eene neiging heeft gehad om te be...andelen, niet een' beginselloozen weg, maar een' weg die vrij...eid en waarheid tot beginselen heeft; een' weg die ligt tus...chen twee misschien meer eervolle, maar gewaagde en zeker ...evaarlijke uitersten.

»Eene tweede illusie van mijn geachten vriend, Mijnheer ...e President, is, dat hij zich verbeeld heeft — en hij heeft ...t ook altijd hier zóó voorgesteld — dat al de petitiona...ssen in de zaak van het onderwijs waren lieden uit zijn ...ger. Dit is waarlijk eene illusie. Niet allen, die hun ge...eten hebben gekrenkt gevoeld, hebben zich tot deze Kamer gewend, en onder hen, die zich tot deze Kamer gewend hebben, zijn het niet allen lieden geweest, die wenschen ...etgeen mijn vriend wenscht: afwijking van het beginsel der gemengde school. Het is deze illusie, welke oorzaak is geweest dat mijn geachte vriend de zaak steeds voorgesteld heeft als of het mandaat, aan ons opgedragen, ook ware geweest die afwijking van de gemengde school, en als of hij daarom regt had gehad zich te bedroeven, dat het Ministerie ...n veertien dagen tijds reeds, blijkens de sluitingsrede, van zijn mandaat zou zijn afgeweken.

»Eene derde illusie. Het is eene allezins ongegronde illusie van mijn vriend, Mijnheer de President, wanneer hij zich dit Kabinet als anti-revolutionair heeft voorgespiegeld, omdat hij mij voor een volbloed-, een zuiver anti-revolutionair hield. Dat ben ik nooit in den volkomen zin des woords geweest. Wel, ook weder hier, *exceptis excipiendis*, in den zin van den afgevaardigde uit Alkmaar. In dien laatsten zin schaam ik mij niet te zeggen, dat ik ook nu nog anti-revolutionair ben. Maar reeds in de Kamer, Mijnheer de President, heb ik de belijdenis moeten afleggen, dat ik, zittende bij hen die ik hoogachtte en lief had, niet was een anti-revolutionair *pur sang*. Ik ben nooit van gevoelen geweest, dat eene Christelijke, theologische, kerkelijke of onkerkelijke rigting, ook al droeg zij den stempel der waarheid aan haar voorhoofd, als zoodanig eene politieke partij mogt wezen, als eene politieke partij mogt optreden.

»Dat heb ik altijd, ook in den boezem mijner vrienden, bestreden, omdat het naar mijne sch tting was eene vermenging van geheel ongelijksoortige zaken. Juist daarin ligt het verschil tusschen de eigenlijke anti-revolutionaire politiek ...n de mijne, en ik durf zeggen, niet alleen de mijne, ...aar die van dit Kabinet. Elke politiek, Mijnheer de Presi...ent, die zich identifieert met eene Christelijke rigting, iden...ifieert zich daardoor noodzakelijk, onvermijdelijk, met een of ander Christelijk leerbegrip en wordt daardoor noodwendig exclusief, schoon zij daarbij zeer verdraagzaam kan wezen; zij wordt, wat meer is, idealistisch.

»Daardoor, Mijnheer de President, is de anti-revolutionaire politiek in haren eigenaardigen zin exclusief en daarom is zij niet nationaal.''

Ten opzigte van het gezegde omtrent het lager onderwijs laat de minister zich aldus uit:

»Ik geloof, dat de gemengde school goed, in den waren zin zelfs Christelijk kan zijn, zonder bepaald leerbegrip. Ja, ik moet verder gaan en ik moet mij zelfs blootstellen aan het verwijt van iets te zeggen, dat minder strookt met de eenigzins orthodoxe reputatie, welke ik heb genoten, — ik moet er bijvoegen, dat eene gemengde school mij voorkomt zelfs goed, zelfs Christelijk te kunnen zijn, zonder het gebruik van den Bijbel. Het is waar, het Christendom komt voort uit en steunt op den Bijbel en ligt daarin; maar het is aan den Bijbel niet vastgesnoerd. Dat heeft de ondervinding van de eerste tijden der kerk en van eeuwen daarna aangetoond. Het bewijs daarvan is geleverd.

»Als staatsman en wetgever heb ik niet te vragen welke de beste school is en op welke wijze het Christendom het best op de school in toepassing kan worden gebragt, maar wat de actualiteit en de nationale behoefte van ons volk, zoo als het tegenwoordig is, vorderen en medebrengen. En dan valt het niet te ontkennen, dat de meerderheid der natie met de gemengde school van 1806, met haar Christelijk element, met hare lusten en lasten tevreden is. Die school is nationaal geworden. En wij zijn niet geroepen als wetgevers en staatslieden om de natie hiervan te bekeeren en tot het standpunt terug te brengen, onder de leiding van mijnen geachten vriend, waarop zij welligt *moest* staan, maar waarop de natie *niet* staat.''

Bij het beantwoorden van de aanmerkingen van den heer *Thorbecke* heeft de minister te ken en gegeven, dat het sluiten van de vorige zitting geenszins het gevolg is geweest van vrees om tegenover de Kamer in verlegenheid te geraken, maar het gevoel om toch, in parlementairen zin, eenige wapenrusting aan te trekken, alvorens met den vijand in aanraking te komen; — dat er eenige tijd noodig is geweest om zich met elkander te verstaan, ten einde een inderdaad homogeen Bewind daar te stellen, om zich met de Kroon te verstaan, en daarna met de Vertegenwoordiging.

De minister ontkent, dat er verschil zoude bestaan tusschen de in September afgelegde verklaringen, en die, welke alsnu zijn en worden afgelegd. Z. exc. verklaart, dat de aangelegenheid van het onderwijs de determinerende oorzaak is geweest tot het aftreden van het vorig Bestuur, en in dien zin was hij ook werkelijk de eenige oorzaak, maar dat daartoe nog andere aanleidende oorzaken hebben medegewerkt, en wel bepaaldelijk de dusgenaamde politiek van apaisement; — dat, wat daar ook van zijn moge, hij minister thans eenstemmig denkt met zijne ambtgenooten, en zijne ambtgenooten met hem.

De minister treedt hierop in eenige bespiegelingen, om aan te toonen, dat even als de anti-revolutionaire rigting, bij eene eenzijdige beschouwing van den mensch, den staat wil vereenzelvigen met het leerbegrip van godsdienstige afhankelijkheid, even zoo de tegenovergestelde rigting den mensch alleen als *maatschappelijken* persoon wil beschouwen, en zich een staat wil vormen, in welken de mensch geheel wordt geabsorbeerd; — die al het vermogen van den mensch als 't ware in beslag neemt, en zich een alvermogen toekent, ten einde den mensch, met het uitwisschen van alle volkszelfstandigheid, te hervormen. Dergelijke rigting leidt, volgens den minister, eerst tot staatsdespotismus, en al verder tot het zwaard, omdat, waar zij niet meer kan ontmenschen, zij wel genoodzaakt is te onthoofden. Dergelijke rigting noemt z. exc. eene fictie, die nimmer verzoenend, nimmer nationaal kan worden.

Op de gedane vraag, welke de eigenlijke, kenmerkende politieke hoofdgedachte van dit Ministerie is, antwoordt z. exc. het volgende: »Voor niemand, ook voor geen minister, is het genoeg te verklaren: ik wil eerlijk, opregt, verzoenend zijn. Dit kan iedereen ligt zeggen en daarmede wordt het denkbeeld van zijn politiek standpunt nog geenszins klaar geformuleerd en uitgedrukt. Ik ga verder. Het is niet genoeg, zoo als de geachte spreker uit Deventer heeft opgemerkt, eerlijk en opregt te *zijn* en te willen zijn, als men daarbij niet bekwaam is. Maar daar het nu niemand geoorloofd is te zeggen: »wij zijn bekwaam'', zoo is dat iets dat alleen uit de daden kan blijken.

Maar ik erken het, betuigingen zijn niet genoeg om de politiek van een Kabinet te kenmerken. Er is eene nadere afbakening noodig der politieke lijn, die een Kabinet wil volgen. Die afbakening is echter, mijns inziens, reeds gedeeltelijk geschied door de tegenoverstelling van onze politiek aan die van den geachten spreker uit Leiden. Daardoor is, meen ik, ons politiek terrein reeds aanvankelijk opgeruimd en begrensd. Om die grenzen te voltooijen, zal ik nu de politiek van dit Kabinet in tegenstelling moeten plaatsen met eene andere rigting, een anderen belendenden nabuur; een buurman, Mijnheer de President, waardoor onze politiek aan de eene zijde even duidelijk en kenbaar wordt afgepaald als door mijn geachten vriend uit Leiden aan de andere zijde; een nabuur, die met dien uit Leiden een familietrek heeft en toch in gedurige en hevige tweespalt met hem verkeert. De familietrek, die tusschen die twee naburen bestaat, is, dat zij beiden eenigermate zijn *idealistisch* en dat zij, omdat zij dàt zijn, ook zijn *exclusief* en daarom, beiden evenzeer, ook zijn *niet-nationaal*.''

»Tegenover deze rigting nu, — zoo vervolgt de minister, — staat eene politiek van waardering van den actuelen toestand; en het is die politiek op welke ik met een enkel woord in eene vroegere rede heb gezinspeeld: de politiek van waardering en erkenning van den actuelen toestand om daarnaar wetgeving en staatkunde in te rigten.... de rigting van *het gezonde, het ware liberalismus*.''

De heer *Blaupot ten Cate* laat zich volgenderwijze uit: »Mijnheer de Voorzitter! Ik heb slechts een paar opmerkingen. Niet *tegen* de Regering; want ik geloof, dat dan de parlementaire beleefdheid van mij gevorderd had, vroeger op te treden. Ook niet *voor* de Regering, want daarvoor heb ik nog geen licht genoeg omtrent het onderwerp, 't welk thans alles domineert, het lager onderwijs. Volgens de memorie van beantwoording, wil de Regering het groote beginsel der *gemengde school* behouden; volgens den minister van binnenl. zaken, in zijne rede van gisteren, moeten wij het *Christelijk* terrein niet vergeten. Dus *gemengde Christelijke scholen*. Omtrent de wijze van toepassing, de maatregelen van verzoening, den tijd van indiening, zullen wij vooreerst niet meer vernemen.

»Ik voor mij zal er vrede meê hebben; maar de Regering zal dan ook billijk vinden, dat ik mij ten aanzien van dit onderwerp neutraal houde; dat ik mij noch vóór noch tegen haar verklaren kan, ofschoon ik naar de gunstige zijde zeer overhel en daarin nog dezen morgen ben versterkt door de rede van den minister van justitie, namelijk op dit punt, want wat daarop volgde omtrent de politieke rigtingen, heb ik niet alles zoo dadelijk kunnen vatten. Daar het verder vragen omtrent die punten van onderwijs niet baten zou, zoo zal ik ook niet verder vragen b. v. naar de zienswijze der Regering omtrent de Israëlieten, omtrent vele maatregelen van wetgeving in het schoolwezen, die dringend naar herziening wachten enz. Dat alles zal wachten, gelijk ik zelf wacht.

»Ik wil dan ook geene lans breken met den geachten afgevaardigde uit Alkmaar (den heer *van Foreest*) omtrent het onderwijs. Want ik begrijp dat de Regering bij onzen strijd zeer eenvoudig zou blijven toezien. Op het politiek terrein heb ik hier in de Kamer, nu twee jaren geleden, een duel met dien geachten spreker gehad. Gisteren is dat door den geachten afgevaardigde van Rotterdam (den heer *van Bosse*) zoo meesterlijk hervat, dat ik mij wel wachten zal mij daar verder in te mengen. Die geachte afgevaardigde zal echter misschien even zoowel als ik ondervinden, dat de strijd hiermede niet geëindigd is. Stoot in een parlementairen strijd uwe partij ter neder; doorboor haar met de bondigste sluitrede; maak haar logisch dood, zij zal den volgenden dag weêr opstaan. De luisterrijkste overwinning zal hier nog nooit beslissen.

»Maar er is een ander punt waaromtrent de geachte afgevaardigde van Alkmaar mij in verlegenheid brengt; en hij niet alleen, maar meer sprekers in deze hooge Vergadering werken daartoe mede. Ik heb nu bijv. hooren zeggen, dat de meerderheid der Kamer met de ministers tot de *anti-revolutionairen* zou behooren. In den letterlijken zin zal het wel waar zijn, dat geene van beiden eene revolutie verlangen. En om die benaming alleen afhankelijk te maken van de Fransche revolutie van 1789, dat is nog al eenigzins willekeurig. Daarenboven heb ik aan de *anti-revolutionairen* beginselen hooren toekennen, die aan de zoogenaamde *liberalen* eigen zijn. Nu word ik verlegen als ik mij zelven afvraag: wat ben *ik*?

'tIs maar, Mijne Heeren, welke beteekenis men aan de woorden hecht: er kan soms eene verwarring van *begrippen* ontstaan, door eene verwarring van *namen*, als men aan deze namen eene beteekenis geeft die haar niet toekomt. Dit geschiedt soms *nu* zoowel met de benamingen *liberaal*, *anti-revolutionair* en andere woorden, als het reeds ten tijde van *Thucydides* in Griekenland gebeurde, gelijk ons door dien grooten geschiedschrijver, in zijn »Peloponneesischen Oorlog'' (l. III, cap. 82) zoo voortreffelijk is geschetst. Namen vormen nog de zaken en de beginselen niet.

»Wat mij betreft, Mijne Heeren! ik zal geduldig afwachten hoe men mij verder betitelen zal. Toen ik hier voor het eerst in deze Kamer zitting nam, ik weet het nog zeer goed, wist men niet regt of ik een *philanthroop* of een *roode republikein* was; misschien wel beide; later heeft een lid der Kamer mij hier openlijk een *socialist* genoemd, omdat ik gezegd had *gematigd liberaal* te zijn. Nu verklaart de afgevaardigde van Alkmaar mij, namelijk met alle liberalen, en ik heb dus een groot gezelschap, *in opstand tegen de Voorzienigheid*; maar het komt mij toch tevens voor, dat mij de kans wordt overgelaten, om als een *anti-revolutionair* hier weêr uit te gaan.

»Mijne Heeren! als ik daar iets aan hechtte, dan zou ik met al die titels verlegen worden. Ik heb maar één' uitweg, maar toch die uitweg is goed. »Er zijn hoogere beginselen — zoo als de Regering zegt, — die den mensch in alles moeten leiden.'' Aan die hoogere beginselen, die ook ik meen te kennen en die ik ook vroeger met mond en pen heb verkondigd, hoop ik getrouw te blijven. Welke politieke inzigten de ware zijn en dus eindelijk zullen zegepralen, daarover rigte die Voorzienigheid, waarvan ook ik, met den geachten afgevaardigde uit Alkmaar, geloof en vertrouw, dat Zij de teugels houdt van het wereldbestuur.

»Maar tevens geloof ik dat het niet veel nut doet, noch voor de Kamer zelve, noch voor onze natie, om hier nu nog langer over namen en bedoelingen van partijen te twisten. Ik geloof dat wij hieromtrent bezwaarlijk elkander zullen overtuigen, of dat wij ooit tot eenstemmigheid zullen komen. Het nationaal belang, Mijne Heeren, schijnt mij toe, ons nu, na al die gewisselde schoten, tot een meer practisch terrein te roepen.

»De Regering heeft ons gisteren, bij monde van den minister van justitie, uitgenoodigd, of nog niet iemand een schot tegen *haar* wilde doen. Hij heeft daartoe als het ware uitgedaagd met het voorbeeld van dien Franschen officier, die den Engelschen toeriep: Messieurs, tirez!'' Maar, Mijne Heeren, het blijft mijn bepaald besluit, om bij deze gelegenheid geen enkel schot, zelfs niet met los kruid, *tegen* de Regering te doen. Dat is te zeggen, bij deze algemeene beschouwingen, op dit politiek terrein. Want het Ministerie blijft staan in eene stelling, waaruit het, volgens den minister van binnenlandsche zaken, voor alsnog niet los te maken is. Maar ik zal ook geen enkel schot bij deze beschouwingen, *voor* haar doen. Om te schieten, en alzoo aan de uitnoodiging van den minister te beantwoorden, moet ik eerst nog beter weten of ik vriend dan of ik vijand voor mij heb. Daartoe zal ik wachten op meer licht dan ik bij deze beschouwingen verkrijgen kon, ofschoon mijn gevoelen op dit oogenblik verre van ongunstig is. Maar omtrent sommige hoofdstukken der begrooting heb ik eene bepaalde denkwijze, die blijken zal bij de verdere behandeling van die zaken, die op ons wachten.''

De heer *Westerhoff* zegt, het zich steeds tot regel te hebben gesteld en hij denkt daarvan ook niet af te wijken, dat alles wat buiten de begrooting gelegen is, geen invloed op zijne uit te brengen stem mag uitoefenen, en dat zijn oordeel zich alleen te bepalen heeft bij de voorgelegde begrooting, bij de gelden die gevraagd worden, bij de cijfers en de objecten waarvoor men aanvraagt.

»Met de politieke rigting, welke het Ministerie denkt te volgen, zegt spr., reken ik voor het overige niets te maken te hebben. Ik zal daarom ook bij het Ministerie niet aandringen op het afleggen eener politieke geloofsbelijdenis of op het geven van verzekeringen en beloften; want mijne uit te brengen stem zal er toch in het minst niet door gewijzigd worden. Bovendien hecht ik aan zoodanige verzekeringen en beloften zeer weinig; zij hebben in mijn oog slechts geringe waarde.

»Ik zal de *daden* van het Ministerie afwachten en die zonder de minste voor- of tegen-ingenomenheid toetsen, onderzoeken en beoordeelen, zonder daarbij te vragen van wie de aan mijne beoordeeling onderworpen daden verrigt zijn.''

Spr. vreest niet dat het Ministerie de anti-revolutionaire staatkunde zoude willen volgen, daar in dit Ministerie een man zit, die reeds deel heeft uitgemaakt van het vroeger Ministerie *Thorbecke*; daar er nog drie andere leden mede deel van het Ministerie *van Hall* hebben uitgemaakt, van dat Ministerie 't welk verklaard heeft: »nimmer te zullen komen in de politiek van de rigting van den heer *Groen van Prinsterer*'' en tevens een der tegenwoordige bewindslieden te voren als liberaal bekend heeft gestaan.

»Maar voor een oogenblik eens aangenomen, dat het tegenwoordig ministerie inderdaad is anti revolutionair en zich in anti-revolutionaire rigting zal bewegen; ook dan nog niet, zal ik *daarom* en daarom *alleen* alles wat van het Ministerie zal worden aangeboden afkeuren en verwerpen. Geenszins! Ik zal dat naauwkeurig onderzoeken en met naauwgezetheid overwegen; ik zal er van aannemen en goedkeuren wat mij

bruikbaar en goed toeschijnt en wenschelijk voor mijn Vaderland; verwerpen en afkeuren wat in mijn oog zulks verdient. Nooit zal ik het goede en bruikbare helpen veroordeelen en verwerpen, *omdat* het van de anti-revolutionaire, of welke andere partij ook, afkomstig is; nooit in dezen de voetstappen drukken van ons voormalig geacht medelid den tegenwoordigen minister van justitie, want in dezen sta ik lijnregt tegen hem over.

»Nu ik toch eenmaal aan het woord ben, Mijnheer de Voorzitter, wil ik betrekkelijk de begrooting nog ter loops aanmerken, dat ik met leedwezen vernomen heb, dat het eindcijfer, in weerwil van de vermindering van den rentelast en in weerwil van het wegvallen van aanzienlijke posten, die vroeger op dezelve voorkwamen, gestadig nog uitdijdt en noodeloos verhoogd wordt. Ik hoop dat de Regering steeds indachtig zal zijn, dat wij een klein volk uitmaken, bezwaard met honderd duizenden van armen, die dagelijks nog aangroeijen; bezwaard met onnoemelijke lasten uit de ligging en natuurlijke gesteldheid van ons Vaderland voortvloeijende; bezwaard nog met een schuldenlast van twaalf honderd millioen guldens. Zoodanige huishouding, Mijnheer de Voorzitter, mag, dunkt mij, wel met overleg en spaarzaamheid bestuurd worden, ook in dagen van voorspoed, en ieder gulden, die in dezelve wordt uitgegeven, mag wel een paar keer worden omgekeerd vóór dat men hem loslaat. Of de ons voorgelegde begrooting aan die gebiedende eischen, aan de regels van een zuinig beheer, beantwoordt, laat ik ter beoordeeling aan anderen over.

»Nu ik over de begrooting spreek, wil ik hier eene zinsnede in de memorie van beantwoording op het 1ste hoofdstuk niet onopgemerkt voorbijgaan; zij betreft de ongerustheid die bij velen in den lande door de optreding van het nieuwe Ministerie verwekt is. De Regering vraagt of men zich niet beijverd heeft aan het nieuwe Kabinet allerlei voornemens toe te dichten, het eene nog ongerijmder dan het andere, ten einde zoo doende eene kunstmatige ongerustheid bij de bevolking op te wekken? Voor zoover de Regering hier het oog op leden dezer Kamer mogt hebben, Mijnheer de President, moet ik voor mij verklaren, dat ik dusdanige beschuldiging ver van mij afwerp, en dat ik noch ongerust, noch bevreesd ben geweest en veel minder getracht heb om eene kunstmatige ongerustheid bij de bevolking op te wekken. Evenmin wil ik onopgemerkt voorbijgaan de herhaalde malen voorkomende klagt der Regering over de duurte der levensmiddelen en de noodzakelijkheid die daardoor geboren wordt, om sommige ambtenaren een verhoogd tractement toe te leggen.

»Die tractementsverhooging, vooral bij die ambtenaren die op de benedenste sport der groote ambtenaren-ladder geplaatst zijn, wil ik niet afkeuren; ik misgun hun die lotsverbetering niet, Mijne Heeren; in tegendeel, ik ben overtuigd dat zij karig bezoldigd zijn, en dat er in de bezoldiging der ambtenaren *geene billijke evenredigheid* bestaat. Maar ik wil de Regering gevraagd hebben, of zij er wel aan denkt, dat die duurte der levensmiddelen ook drukt en zeer gevoelig drukt op honderd duizenden andere ingezetenen van ons Vaderland, en of zij er wel aan denkt, dat die verhoogde tractementen en gratificatiën mede moeten worden opgebragt door gezinnen, die zelve gebrek lijden en wier kinderen des nachts van honger en koude schreijen?"

De heer *Groen* heeft, op zijne beurt, den minister van justitie beantwoord, ten aanzien van de hem toegeschrevene illusiën, en verklaard, zich bij het optreden van het nieuwe Bewind te hebben voorgesteld, dat het in een anti revolutionairen zin was gevormd. Hij heeft z. exc. afgevraagd, van waar deze bewindsman had vernomen, dat hij spreker het daarstellen van een anti-revolutionair Ministerie had afgekeurd? Wat de petitionarissen betreft, heeft de spreker beweerd, dat zij allen in hoofdzaak voor afzonderlijke scholen gestemd waren. Hij heeft verder beweerd, dat hij nimmer aan de staatkunde eene theologische kerkelijke rigting heeft willen geven, en wat het ondersteunen der tegenwoordige bewindslieden betreft, heeft hij zich daartoe bereid verklaard, mits dit met zijne beginselen zal strooken; dat hij in dit geval zijn' pligt zal betrachten, zonder zich over de gevolgen te bekommeren.

Tot de practicale vraag overgaande, heeft de spreker doen opmerken, dat bepaaldelijk is verklaard, dat het nieuwe Bewind is gevormd om, ingevolge 's Konings begeerte, te gemoet te komen aan de gemoedsbezwaren der petitionarissen; dat zeker met de uiterste behoedzaamheid 's Konings naam in de beraadslagingen moet worden genoemd, maar dat dit in aangelegenheden als de onderwerpelijke mag geschieden, en dat nog altijd aan 's Konings verlangen moet worden voldaan. Hij heeft op nieuw betreurd, dat het tegenwoordige Bewind zich niet dadelijk met de anti-revolutionaire partij heeft verstaan, ten einde eene coalitie te vormen tegen de meerderheid der Kamer, en gebruik te maken van de bezwaren tegen de wet op het onderwijs, als wanneer men weinig vrees voor de gevolgen van de ontbinding der Kamer zoude hebben behoeven te voeden.

Wat de verhouding van het Ministerie tegenover de liberale partij betreft, is hem voorgekomen, dat er voor het oogenblik een wapenstilstand zal worden gesloten; — dat de begrooting welligt zal worden aangenomen; — dat echter enkele hoofdstukken kunnen worden afgewezen; maar dat alsdan geene crediet-wetten zullen worden geweigerd, maar dat de punten van verschil zich later zullen openbaren en de ministers alsdan niet meer eenstemmig zullen blijven.

De heer *Thorbecke* heeft te kennen gegeven, dat hij nog niet genoeg van de rigting heeft vernomen, welke de bewindslieden denken te volgen, om dezelve te kunnen beoordeelen; — dat het hem voorkomt, dat die rigting, naar gelang van het gesprokene, meer tot de vrijzinnige overhelt, dan tot de tegenovergestelde; — dat het hem bezwaarlijk voorkomt, nu reeds te verklaren of hij het Ministerie al dan niet denkt te ondersteunen; maar dat hij het goede, 't welk van die zijde komt, dankbaar zal aannemen, vermits het de pligt van den Vertegenwoordiger is, datgene te helpen bevorderen, wat in 't algemeen belang, in dat van 't Vaderland, wordt gedaan.

De algemeene beraadslagingen zijn hiermede afgeloopen.

De Hoofdstukken I en II der staatsbegrooting zijn, gelijk reeds is medegedeeld, hierop met algemeene stemmen aangenomen.

In de zitting van Woensdag zijn de beraadslagingen over Hoofdstuk III (*buitenl. zaken*) gehouden.

De heer *van Hoëvell* segt, zich bij dit hoofdstuk te hebben afgevraagd: Kunt gij aan den minister van buitenl. zaken, die deel uitmaakt van dit Kabinet, de gelegenheid geven om het beleid der zaken te voeren? De slotsom daarvan was, dat spreker ook dit hoofdstuk met een ongunstig oog beschouwe. Hij stelt er dus prijs op, dat zijn votum in verband wordt beschouwd met deze voorafgaande opmerking. Spreker heeft nopens de begrooting zelve een hoofdbezwaar; hij gelooft namelijk dat ons belang medebrengt, onze diplomatie in te krimpen en ons consulaatstelsel uit te breiden.

Spr. doorloopt vervolgens den werkkring der diplomatie en zegt, dat het niet blijkt dat deze tot het wezenlijk belang des lands bijdraagt. Hij vraagt ten slotte of het denkbeeld, mede van het congres te Parijs uitgegaan, om bij het ontstaan van geschillen, voor zooveel de omstandigheden zulks mogten toelaten, de bemiddelende tusschenkomst eener bevriende mogendheid in te roepen, alvorens de toevlugt tot de wapenen te nemen, is vastgesteld, zonder dat men ons daarover geraadpleegd heeft, en wenscht eenige inlichting nopens de benoeming van een secretaris bij de ambassade in België, die niet den graad van doctor in de regten bezit en geen drie jaren bij het depart. v. buitenl. zaken werkzaam zijn geweest, wat bij kon. besluit als vereischte was gesteld.

De heer *van Heiden Reinestein* brengt hulde toe aan den afgetreden minister van buitenl. zaken, voor de handhaving op waardige wijze van onze neutraliteit. Spr. ziet met leedwezen in deze begrooting sporen van uitbreiding van onze diplomatie. Bepaaldelijk vestigt hij het oog op de aanvulling der gezantschappen te Rome en te Koppenhage. Hij kan het niet begrijpen, waarom een gezant in Sardinië niet voldoende zou zijn om ook onze belangen in den Kerkelijken Staat waar te nemen. En wat aangaat het gezantschap van Koppenhage, zoo het noodig is dat tot regeling van de kwestie van den Sondtol zich iemand te Koppenhage bevindt, dan kon onze gezant van Zweden aldaar eenigen tijd doorbrengen. Hij acht het gezantschap te Koppenhage volkomen overbodig. Voorts dringt hij aan op het mededeelen van de tarieven der consulaatregten, die, naar hij meent, nog op verschillende wijzen zijn geregeld. Ten aanzien van de regeling onzer zaken met Luxemburg verkeert men nog altijd in het onzekere, hetgeen hij betreurt.

De heer *Zijlker* vraagt eenige inlichtingen nopens de kwestie van den Sondtol, en bepaaldelijk of bij de regeling daarvan op de belangen van een deel van onze handelsvloot, in verband met het Sleeswijk-Holsteinsche kanaal, zal worden gelet.

De heer *van Nispen van Sevenaer* hoopt dat de missie te Rome zal worden behouden. Het is in den laatsten tijd gebleken, dat meer rijken zich aldaar laten vertegenwoordigen. Hij gelooft dus, dat het belang van den Ned. staat medebrengt, zich mede aldaar te laten vertegenwoordigen. Men heeft wel gezegd, dat het niet gebleken is, dat in het behoud dier zending door onze Kath. landgenooten waarde gesteld wordt, maar zoo men inlichtingen wil nemen, dan zal men ontwaren, dat zij daaraan wel degelijk waarde hechten.

De heer *Luyben* beaamt wat door den laatsten spr. nopens de zending te Rome gezegd is. Hij gelooft dat het niet ondoelmatig is een gezant te Rome te hebben en dat men niet met een consul kan volstaan.

De heer *Rochussen* wijst op het hooge gewigt van onze politiek tegenover Japan; en vraagt of het aan den minister ook bekend is, dat er door de Verhevene Porte vergunning is verleend tot doorgraving van de landengte van Suez, welke hij minder als eene zaak van Nederl. belang, maar als eene wereldgebeurtenis beschouwt, die op de beschaving en ontwikkeling uit een zedelijk en stoffelijk oogpunt van grooten invloed zijn zal.

De heer *Wintgens* wijst op de noodzakelijkheid tot het sluiten van een tractaat met België tot wederkeerige vestiging van het kopijregt. Hij wijst daarbij op het adres van het bestuur der vereeniging ter bevordering der belangen van den boekhandel, maar ook van de letterkunde. Hij heeft eene lijst voor zich, waaruit blijkt, dat men in België vele werken van onze dichters en romanschrijvers, zelfs laatst eene volledige uitgave van de werken van *Tollens* heeft nagedrukt, waardoor groot nadeel aan onzen boekhandel en letterkunde wordt toegebragt. Om het gewigt dezer zaak beveelt hij de behartiging daarvan met nadruk den minister aan.

De heer *Vegelin van Claerbergen* wenscht nadere inlichtingen en vooral bekendmaking van de tarieven der consulaatregten.

De heer *L. D. Storm* kan zich niet vereenigen met het gevoelen van de heeren *Luyben* en *van Nispen* over het gezantschap te Rome. Hij acht dat onnoodig, nadat de kerkelijke hierarchie hier te lande is ingevoerd. Na de kerkelijke organisatie wordt alle correspondentie met het hof van Rome, als hoofd van de kerk, door de geestelijkheid gevoerd. Hij ziet dus niet in welk nut het gezantschap kan aanbrengen. Is het enkel het bewijzen van eene beleefdheid of van hulde aan den Paus, dan zal hij er zich niet tegen verzetten, maar hij kan niet toegeven, dat hier het belang der Katholijken in aanmerking zou komen.

De heer *van der Linden* vereenigt zich met hetgeen door den heer *van Hoëvell* ten aanzien der buitenlandsche zendingen gezegd is, en ziet niet in waarom men jaarlijks voor de diplomatie zulke aanzienlijke kosten maakt. Die luxe acht hij te groot. Hij verklaart zich tegen dit hoofdstuk, omdat het eene verhooging van uitgaven bevat. Heeft men nu sympathie voor het lot van mindere ambtenaren, die door den minister van financiën is opgewekt, dan moet men ook met die ambtenaren beginnen en niet met de hooge ambtenaren, zooals dit bij dit hoofdstuk het geval is. Spr. acht het niet gevaarlijk om over het gesloten tractaat met Japan te spreken. Hij beschouwt dat verdrag als de vrucht van den afstand van de *Soembing*. Men heeft het met dat verdrag nu zoo ver gebragt, dat men in de baai van Nagasaki mag rondvaren, en dat men ter bevordering van gezondheid mag visschen. Daarvoor werd dan de *Soembing* gegeven. Maar nu vraagt hij of er nog steeds op dat Japansche schip eene Nederl. equipage dient, en aan welke regters die equipage is onderworpen.

De heer *Dirks* dringt mede aan op het sluiten van een tractaat met Belgie tot wering van den nadruk, in het belang van onzen boekhandel en letterkunde. Spr. gelooft, dat ook hier werken van Belgische schrijvers worden nagedrukt, zoo als b. v. van den gevierden Henri Conscience, en dit is juist eene reden, dat er ook voor België belang bij is om een zoodanig tractaat te sluiten.

De heer *Baud* beantwoordt den heer *van der Linden* nopens onze betrekkingen met Japan. Om die zaak te beoordeelen, moet men zich op een meer verheven standpunt plaatsen dan om als het ware eene rekening-courant op te maken en alles af te meten naar hetgeen wij ontvingen als prijs voor de S[...] *bing*. Onze betrekkingen met dat land dagteekenen niet [...] de laatste jaren. Spr. omschrijft onze aloude betrekkingen [...] Japan; reeds twee honderd jaren heeft dat rijk ons [...] vrijheid betoond, en dit moeten wij niet met ondankbaa[...] betoonen.

De heer *Dommer van Poldersveldt* spreekt voor het be[...] van de missie te Rome.

De heer *Sloet tot Oldhuis* kan zich niet vereenigen met [...] die hebben aangedrongen op het sluiten van een tractaat [...] België tot wering van den nadruk. Hij ziet gaarne d[...] werken van *Bilderdijk*, *Tollens* en *da Costa* worden naged[...] Daardoor wordt de schatting onzer letterkunde beweze[...] onze taal verspreid; hij wil ook hier het *laisser aller* betrac[...] Er is nog eene andere oorzaak waarom hij den nadruk in [...] niet wil tegengegaan hebben, namelijk de voortreffelijk[...] van den druk aldaar, en waar ook het drukwerk beter en [...] kooper is. Spreker is dus niet voor een tractaat tot w[...] van den nadruk, doch hij heeft een anderen wensch, name[...] dat bij de herziening van het tarief op den in-, uit- en [...] voer, de boeken geheel vrij van regten worden gesteld.

De *minister van buitenl. zaken* geeft te kennen, dat [...] van consuls niet kan verkrijgen wat men van diplomaten [...] verlangen. De consuls hebben geen diplomatiek karakte[...] worden over het algemeen niet gehoord. Wat is er ged[...] heeft men gevraagd, door de diplomatie? Blijkt dit a[...] uit uiterlijke daden? Is er dan niets anders te doen, [...] tractaten te sluiten? En als de heer *v. Heiden Rein*[...] den vorigen minister van buitenl. zaken, en te regt, g[...] zen heeft over de handhaving onzer neutraliteit, dan [...] de minister verklaren, dat de Nederlandsche diplomaten g[...] diensten hebben bewezen, zonder dat hierom van een uite[...] vertoon is gebleken. — Wat nu de missie te Rome bet[...] er bestaat geene reden om nu af te gaan van hetgee[...] dien aanzien reeds sedert jaren heeft bestaan.

Wat aangaat Luxemburg, de minister verwijst desweg[...] de stukken, en betoogt, dat hier bestaat eenige wederke[...] vordering. — Wat aangaat den aandrang om een trac[...] met België te sluiten betrekkelijk den nadruk, er zijn [...] dit onderwerp onderhandelingen gaande, die nog tot g[...] uitkomst hebben geleid. — Op de bepaalde vragen no[...] de zaak van het Parijsche congres, geeft de minister te [...] nen, dat er niets anders heeft plaats gehad dan het uitdru[...] van een wensch, om, bij het ontstaan van geschillen, [...] bemiddelende tusschenkomst eener bevriende mogendheid [...] roepen, alvorens de toevlugt tot de wapenen te nemen.

Al verder is besproken de benoeming van een secretaris [...] het gezantschap te Brussel. De benoemde valt evenwel [...] in de categorie van jonge lieden, die zich voor de diplo[...] willen volmaken, waarover het bedoeld kon. besluit han[...] De man is 30 jaren oud en heeft reeds onder drie gezantsc[...] pen, op eervolle wijze Nederland gediend.

Omtrent de kwestie van den Sondtol kan z. exc. de Ka[...] gerust stellen. Die zaak zal haar beslag krijgen, en er [...] ook gelet worden op de belangen der schipperij door het [...] steinsche kanaal. — Met betrekking tot de kwestie van J[...] verwijst de minister naar de rede van den heer *Baud*. [...] zaak is in vrijgevigen zin en in het belang van den algeme[...] wereldhandel behandeld. — De vraag, of de Porte hare [...] stemming heeft gegeven tot doorgraving der landengte [...] Suez, beantwoordt z. exc. ontkennend. Die toestemmin[...] nog niet gegeven; maar daarom kan hij niet toegeven, da[...] benoeming der commissie omtrent deze zaak ondoelmatig [...] zijn, omdat, als die landengte eenmaal zou zijn doorgegra[...] wij te laat zouden komen in het berekenen der gevolgen.

De bemanning van het stoomschip de *Soembing* is ter [...] schikking van het Indische bestuur gesteld, en als hij het [...] heeft, van de Ned. ambassade te Japan. Hij gelooft da[...] *Soembing* op dit oogenblik eene Japansche bemanning he[...] doch dat deze geholpen wordt door de Hollandsche bemann[...]

Nadat over en weder nog door eenige heeren is gesprok[...] wordt hoofdstuk III *aangenomen* met 53 tegen 11 stemmen[...] (*Tegen*: de heeren *Storm*, *Westerhoff*, *Meeussen*, *Dull*[...] *van der Linden*, *de Lom de Berg*, *Hengst*, *van Eck*, [...] *Bosse*, *van Hoëvell* en *Jespers*.)

De algemeene beraadslagingen worden geopend over ho[...] stuk IV (*justitie*.)

De heer *Wintgens* wijst op den toestand, waarin de te[...] woordige minister van justitie het regtswezen heeft gevon[...] Die toestand is ongunstig. Buiten enkele wetten nopens [...] strafwezen is de toestand van het regtswezen stationnair [...] bleven. De wetgeving heeft eene volslagen achteloosheid [...] den dag gelegd. De veranderingen die in het begin van 1[...] tot stand gekomen zijn, zijn door de regters en de ambte[...] van het openbaar ministerie, eenparig afgekeurd. De regts[...] werd daardoor in een provisionelen toestand gebragt, die [...] derfelijk en onhoudbaar was.

Hij waagt de vraag, of het kwaad niet ten deele ligt in [...] geest van kritiek aan de zijde der Vertegenwoordiging. [...] hoopt, dat de minister van justitie spoedig eene nieuwe [...] terlijke organisatie zal aanbieden en men zich in het tot st[...] brengen daarvan spoedig zal mogen verheugen. Hij dringt [...] op het tot stand komen van een nieuw wetboek van strafr[...] dat door art. 146 der grondwet gevorderd wordt.

Morgen voortzetting der discussiën over dit hoofdstuk.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEM[A]